Ἀριθ. 301 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.—Ἐρκμεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6

4 Ὀκτωβρίου 1881

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Souvenirs de la vie intime de Henri Heine» ἐξεδόθη πρό τινων μηνῶν ἐν Παρισίοις ὑπὸ τῆς πριγκιπίσσης De la Rocca, ἀνεψιᾶς ἐξ ἀδελφῆς τοῦ Ἄϊνε, βιβλίον περιέχον πολλὰς ἀνεκδότους τέως βιογραφικὰς σημειώσεις περὶ τοῦ διασήμου ποιητοῦ. Ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου ἐσταχυολογήσαμεν τὸ ἑπόμενον ἄρθρον, ὅπερ, πιστεύομεν, εὐχαρίστως θέλει ἀναγνωσθῆ ὑπὸ τῶν συνδρομητῶν τῆς «Ἑστίας» διὰ τὰς ἐν αὐτῷ περιέργους πληροφορίας περὶ τοῦ βίου τοῦ εὐφυεστάτου καὶ χαριεστάτου ποιητοῦ.

Σ. τ. Δ.

Ἀναμνήσεις

ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΑΪΝΕ

Ἡ 13 Δεκεμβρίου τοῦ 1799 ὑπῆρξεν ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ Ἄϊνε, καίτοι αὐτὸς ἰσχυρίζετο ὅτι ἐγεννήθη τὴν νύκτα τῆς πρώτης Ἰανουαρίου 1800, τοῦτο δὲ ὅπως δύναται νὰ λέγῃ ὅτι ἦτον ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τοῦ αἰῶνος.

Ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ κατήγετο ἐξ Ἀνοβέρου.

Κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Γάλλων κατοχὴν τῆς Δυσσελδόρφης, ὁ πατὴρ τοῦ ποιητοῦ Σαμψὼν Ἄϊνε ἐγένετο προφοδότης τοῦ στρατοῦ, τούτου δ' ἕνεκα ἔφερε τὸν βαθμὸν ἀξιωματικοῦ.

Ὁ Σαμψὼν Ἄϊνε μεταβὰς εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐξενίσθη ὑπὸ τῆς οἰκογενείας φὸν Γκέλδερν, γνωστοτάτης εἰς τὰς παραρρηνίους ἐπαρχίας.

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας, ὁ γηραιὸς ἰατρὸς φὸν Γκέλδερν, εἶχε δύω υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας ὧν ἡ νεωτάτη Ἐλισάβετ γεννηθεῖσα τῇ 2 Νοεμβρίου 1771 καὶ ἀποθανοῦσα τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1859, ἐγένετο σύζυγος τοῦ Σαμψὼν Ἄϊνε. Μετὰ ἔντονον τοῦ πατρός της ἄρνησιν, μόλις κατώρθωσε νὰ τύχῃ τῆς συγκαταθέσεως αὐτοῦ.

Ὁ γηραιὸς ἰατρὸς φὸν Γκέλδερν ἦτον ἀνὴρ αὐστηρὸς τὸν χαρακτῆρα, σοβαρός, ὀλίγα ὁμιλῶν, πολὺ σκεπτόμενος, ἀφιερῶν δ' εἰς τὴν μελέτην πάσας τὰς ὥρας τῆς ἀργίας αὐτοῦ. Αἱ περὶ ἀνατροφῆς ἰδέαι του ἦσαν παραδοξόταται. Ἐθεώρει τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ζωγραφικὴν ὡς ἀνωφελῆ πολυτέλειαν καὶ ἀπηγόρευσεν εἰς τὰς θυγατέρας του τὴν σπουδὴν αὐτῶν. Ἡ Ἐλισάβετ λατρεύουσα τὴν μουσικήν, μὴ δυναμένη δὲ ν' ἀποκτήσῃ κλειδοκύμβαλον, ἐπρομηθεύθη πλαγίαυλον. Εἶχεν αὐτὸν κεκρυμμένον ἐν τῷ βάθει ἑρμαρίου, οὗτινος οὐδέποτε ἀπέλειπε τὴν κλεῖδα. Κατὰ τὰς ἀπουσίας τοῦ πατρός της ἡ νεᾶνις ἐδιδάσκετο, καὶ τοσοῦτον ἐπωφελήθη τῆς γενομένης αὐτῇ διδασκαλίας, ὥστε μετ' οὐ πολὺ ἔπαιζεν ὡς ἀληθὴς καλλιτέχνις.

Ὁ Σαμψὼν Ἄϊνε ταχέως κατεγοητεύθη ἐκ τῆς χάριτος τοῦ θελκτικοῦ τούτου πλάσματος, τοῦ πλήρους πνεύματος καὶ καρδίας. Ἐζητήσατο αὐτὴν εἰς γάμον. Ἀλλ' ὁ γέρων τότε μόνον εἰσήκουσε τοῦ νεανίου τὴν αἴτησιν, ὅτε ῥητῶς ὑπεσχέθη αὐτῷ νὰ μὴ ἀπέλθῃ τῆς Δυσσελδόρφης.

Ὁ γάμος ἐτελέσθη τῇ 6 Ἰανουαρίου 1798.

Τέσσαρα τέκνα ὑπῆρξαν ὁ καρπὸς τοῦ εὐδαίμονος τούτου συνοικεσίου. Ἡ Ἐλισάβετ ἔθρεψε πάντα διὰ τοῦ μητρικοῦ αὐτῆς γάλακτος καὶ ἐπεμελήθη τῆς διαπαιδαγωγήσεως αὐτῶν.

Ὁ Ἐρρίκος, ὁ μέλλων νὰ καταστῇ τὸ καύχημα καὶ τὸ ἀγλάϊσμα τῆς οἰκογενείας, ὑπῆρξεν ὁ πρωτότοκος.

Οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ συγγενεῖς, πρὸς ἀνάμνησιν φίλου τῶν τινος ἐν Λονδίνῳ διαμένοντος, ἐκάλουν αὐτὸν οἰκείως *Χάρρην*.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἐν ᾧ οἱ παῖδες εἶχον ἐξέλθει εἰς περίπατον μετὰ τοῦ πατρός των παρετήρησαν ὅτι οἱ ἀγυιόπαιδες παρηκολούθουν χλευάζοντες αὐτούς.

— Μένε πλησίον μου, Χάρρη, εἶπεν ὑψιφώνως ὁ πατήρ του. Ἀλλὰ παραχρῆμα τρομερὸς καγχασμὸς ἠκούσθη καὶ οἱ ἀγυιόπαιδες ἤρξαντο κραυγάζοντες·

— Χάρρη! ἄκουσες... Χάρρη;

Ὁ Σαμψὼν Ἄϊνε ἔστη καὶ ἀποταθεὶς εἰς ἕνα ἐξ αὐτῶν ἠρώτησε ποῖον ἦτο τὸ διεγεῖρον τὴν εὐθυμίαν των αἴτιον.

— Ὁ Χάρρης σας, κύριε! Γιατί ὀνομάζετε *γαΐδαρο* ἕνα παιδὶ τόσον καλοφορεμένο; ἀπεκρίνατο ὁ ἀγυιόπαις τῆς Δουσσελδόρφης.

Χάρρης, πράγματι, ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εἶνε τὸ παρωνύμιον τοῦ ὑπομονητικωτάτου τῶν τετραπόδων.

Ἀπὸ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου ὁ μικρὸς Ἄϊνε οὐδέποτε πλέον ἐκλήθη *Χάρρης*, ἀλλ' Ἐρρίκος. Ἐν τούτοις τὸ ἀρχαῖον ὄνομα ἀνεφαίνετο ἐνίοτε ἐν τῷ στενῷ οἰκογενειακῷ κύκλῳ καὶ πρὸς τὴν ἀδελφήν του γράφων ἐποιεῖτο συνήθως χρῆσιν τοῦ ὀνόματος τούτου.

*
* *

Μετὰ τὸν Ἐρρίκον, ἐγεννήθη ἐν Δυσσελδόρφῃ, τῷ 1803 ἡ ἀδελφή του Καρλόττα, γυνὴ εὐγενὴς ἔχουσα τὴν καρδίαν καὶ μεγίστην νοημοσύνην, ζῶσα ἔτι ἐν Ἀμβούργῳ.

Τῷ 1822 ὑπανδρεύθη τὸν Μοριτζ φὸν Ἐμβ-

δεν, τέλειον εὐπατρίδην, ὅστις ἠγάπα νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθὸν καὶ ἐγνώριζε πῶς νὰ τὸ πράττῃ. Ὁ Ἔμβδεν ἀπέθανε τῷ 1866.

Ἡ χήρα του εἶνε σήμερον ἑξηκονταεπταέτις, ἀλλὰ μόλις ἐκλαμβάνει τις αὐτὴν πεντηκοντούτιδα. Ὁ οἶκος αὐτῆς ἐν Ἀμβούργῳ εἶνε τὸ ἐντευκτήριον τῶν θαυμαστῶν τοῦ Ἐρρίκου Ἄϊνε, σωρηδὸν πανταχόθεν προσερχομένων ὅπως πληροφορηθῶσί τι περὶ τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ, περὶ οὗ αὕτη ὁμιλεῖ μετ' ἐπαγωγοῦ θελγήτρου, ἢ ὅπως αἰτήσωνται αὐτόγραφα αὐτοῦ. Ἔδωκε δὲ τοσαῦτα αὐτόγραφα ὥστε ὁ θησαυρός της ἐξηντλήθη καὶ αἱ ἐπιστολαὶ μόνον τοῦ ἀδελφοῦ της τῇ ἐναπολείπονται.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ὀλίγον ἐναπομένον ἔτι αὐτῇ ἀποσπᾶται παρ' αὐτῆς, δι' ἐπιμόνων προσλιπαρήσεων, φύλλον πρὸς φύλλον, φράσις πρὸς φράσιν, γραμμὴ πρὸς γραμμήν, καὶ ἡ ἀγαθὴ γραῖα, ὅπως ἐπιβεβαιώσῃ τὴν αὐθεντικότητα τῶν ἀποσπασμάτων, προθύμως συνοδεύει αὐτὰ διὰ δηλώσεως, ἢ ἐπιτίθησιν ἐπ' αὐτῶν τὴν σφραγῖδά της.

Συχνάκις, πλεῖστοι τιμῶντες ἐν αὐτῇ τὸν μέγαν ἄνδρα, τῇ πέμπουσιν ἄνθη· δὲν δημοσιεύεται δ'ἐν Γερμανίᾳ ποιήσεων συλλογὴ μὴ ἀποστελλομένη αὐτῇ φιλοφρόνως.

Κέκτηται καὶ φυλάττει μετὰ μεριμνης ζηλοτύπου πολύτιμον λευκωμα, ἐν ᾧ εὑρίσκεται σελὶς γεγραμμένη διὰ χειρὸς τοῦ ποιητοῦ νέου ὄντος. Εἶνε ἀριστοτέχνημα καλλιγραφίας, ἅμα δὲ καὶ τεκμήριον τῆς πρὸς αὐτὴν στοργῆς του.

Ἔχει δ' οὕτω·

«Τοὺς ἀνθρώπους δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς δύο κατηγορίας·

»Α' Εἰς ὅσους μᾶς ἀγαπῶσιν.

»Β' Εἰς ὅσους μᾶς λέγουν ὅτι μᾶς ἀγαπῶσι.

»Ἐγὼ εὑρίσκομαι μετὰ τῶν πρώτων. Σὲ ἀγαπῶ πολύ, ἀγαπητή μου Λόττη, καὶ ἂν ἀκόμη οὐδέποτε σοὶ τὸ ἔλεγον, σὲ ἀγαπῶ πολύ!

»Ὁ ἀδελφός σου

»ΕΡ. ΑΪΝΕ.

Δυσσελδόρφη, 20 Ἰουνίου 1817».

Τὴν ἠγάπα πράγματι, καὶ ἀληθῆ λατρείαν ᾐσθάνετο πρὸς τὴν Καρλότταν, συμμεριζομένην ἄλλως τε καὶ ἀνταποδιδοῦσαν αὐτήν.

Κατὰ τὴν ἐσχάτην αὐτοῦ ἀσθένειαν, αὕτη ἐπιδαψιλεύουσα αὐτῷ φιλοστοργοτάτας περιποιήσεις, κατώρθου μόνη νὰ ἐπαναφέρῃ ἐνίοτε τὸ μειδίαμα ἐπὶ τῶν χειλέων του...

* * *

Ὁ τρίτος υἱὸς τοῦ Σαμψὼν Ἄϊνε, ὁ βαρόνος Γουστάβος ἐγεννήθη ἐν Δυσσελδόρφῃ τῷ 1805.

Κατ'ἀρχὰς ἐγένετο στρατιωτικός, τοσοῦτον δὲ διέπρεψεν, ὥστε ὡς ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του ἡ αὐστριακὴ Κυβέρνησις ἐχορήγησεν αὐτῷ τὴν ἄδειαν τοῦ ἱδρῦσαι ἐφημερίδα. Ἵδρυσε δὲ τὸ «Fremdenblatt».

Τὸ «Fremdenblatt» κατ'ἀρχὰς ἦτον ἁπλῆ ἐφημερὶς τῶν ξένων, περὶ τῶν ἑορτῶν καὶ τῶν θεάτρων μόνον ἐνασχολουμένη. Ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ηὔρυνε τὸν κύκλον του, ἐμεγέθυνε τὸ σχῆμά του, καὶ ἐπὶ τέλους κατέστη ἓν τῶν σπουδαιοτέρων καὶ ἀξιοπιστοτέρων πολιτικῶν ὀργάνων.

Ὁ ἱδρυτὴς αὐτοῦ ἕνεκα τῆς ἀμεταπτώτου πίστεως καὶ ἀφοσιώσεώς του πρὸς τὸν οἶκον τῶν Ἀψβούργων ἠξιώθη διαφόρων ἱππότικῶν παρασήμων καὶ τοῦ τίτλου τοῦ βαρόνου, μετὰ δικαιώματος ἐπὶ τοῦ ὀνόματος φὸν Γκέλδερν.

Ὁ δημοσιογράφος βαρόνος εὑρισκόμενός ποτε ἐν Παρισίοις μετέβη εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἀδελφοῦ του, ἐνδόξου ἤδη ἀνὰ τὴν Εὐρώπην. Ἐν τῇ ῥύμῃ τῆς συνδιαλέξεως, ὁ Ἐρρίκος ὡμίλησε πρὸς αὐτὸν περὶ νέων τού τινων ποιημάτων, ἐξ ὧν ὡμολόγει ὅτι ἦτο λίαν ηὐχαριστημένος.

— Δός μοι τα, εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀρχισυντάκτης τῆς βιεννάιας ἐφημερίδος προστατευτικῶς — θὰ τὰ κάμω γνωστά.

Ἔκπληκτος ὁ ἔνδοξος ποιητὴς μένει ἄναυδος, ἀγνοῶν κατ' ἀρχὰς τί ν' ἀπαντήσῃ· ἀλλὰ μετὰ ἓν λεπτὸν σκαρδαμύσσων τὰ ὄμματα, ὡς συνείθιζεν ὅτε ἠκόνιζεν ὀξύ τι βέλος κακεντρεχείας, καὶ προσατενίζων τὸν ἀδελφόν του·

— Ἐξαίρετος ἰδέα, καλέ μου Γουστάβε. Θὰ σοὶ δώσω τοὺς στίχους μου. Εἶσαι ἡ πρόνοιά μου! Ὤ! τώρα πλέον εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ γείνω ἔνδοξος!

Κατὰ τὰς ὥρας τῆς εἰρωνείας καὶ τοῦ σατυρικοῦ του οἴστρου, ὁ Ἐρρίκος Ἄϊνε οὐδὲ τῶν οἰκείων του ἐφείδετο, ἀλλ' οὐδεὶς οὐδέποτε ἐμνησικάκησε κατ' αὐτοῦ.

* * *

Τὸ νεώτατον τῆς οἰκογενείας τέκνον, ὁ Μαξιμιλιανός, ἐγεννήθη ἐν Δουσσελδόρφῃ τῷ 1807. Σπουδάσας τὴν ἰατρικὴν προσελήφθη ἰατρὸς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ῥωσσικοῦ στρατοῦ καὶ ἐγκατέστη ἐν Πετρουπόλει.

Ὁ Ἐρρίκος ἀνέλαβε νὰ ἀναπτύξῃ καὶ διαμορφώσῃ τὴν εὐφυΐαν αὐτοῦ· ἐνέπνευσε δ' εἰς αὐτὸν ἐνωρίτατα θερμὸν πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ποίησιν ἔρωτα.

Ὁ Μαξιμιλιανὸς ἀφηγεῖται ὅτι ἐν ᾧ περιεπάτει μιᾷ τῶν ἡμερῶν μετ' αὐτοῦ, ὁ ἀδελφός του εἶδε μεγάλην ἀράχνην συλλαβοῦσαν μυῖαν ἐν τῷ ἱστῷ της, καὶ ἐγκαταλιποῦσαν αὐτὴν ἀφ' οὗ ἀπεμύζησε τὸ αἷμά της. Ἀνύψωσε τὸν δάκτυλόν του καὶ δεικνύων αὐτὴν πρὸς αὐτόν·

— Παρατήρησε! εἶπεν, ἰδοὺ τί πάσχουν οἱ ἀνόητοι ἐν τῷ κόσμῳ. Ἡ ἀράχνη εἶνε ἡ εἰκὼν τῆς κοινωνίας· ὁ ἱστὸς αὐτῆς εἶνε οἱ ὡραῖοι λόγοι οἱ ἑλκύοντες καὶ ῥίπτοντες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα. Ἀλλ' ὁ σώφρων καὶ ἰσχυρὸς ἄνθρωπος ἀπαλάσσεται οὕτω·

Καὶ διὰ τῆς ῥάβδου πατάξας κατέρριψε πρὸ τῶν ποδῶν του τὸν ἱστόν. Ὁ Μὰξ ὥρμησε νὰ καταπατήσῃ τὴν ἀράχνην, ἀλλ' ὁ Ἐρρίκος ἐπέσχεν αὐτόν·

— Ἄφες την νὰ ζήσῃ. Ἀρκοῦ εἰς τὸ νὰ καταστρέψῃς τὸ ἔργον τοῦ ἐχθροῦ σου. Ἐννοεῖς;

Ὁ Μαξιμιλιανὸς ἀπέθανε τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Βερολίνῳ.

Ἡμέρας τινὰς πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἔκαυσεν ὅλα τὰ ἔγγραφά του, ἐνώπιον τοῦ ἀδελφοῦ του Γουστάβου. Τίς οἶδε οἷαι πολύτιμοι ἐπιστολαὶ τοῦ Ἐρρίκου ἐξηφανίσθησαν ἐν τῷ auto-da-fé τούτῳ;

Β'

Ὡς εἴπομεν ἤδη, πρώτη διδασκάλισσα τοῦ Ἄϊνε ὑπῆρξεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Παρὰ ταύτης ἐδιδάχθη τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφήν. Ἐκ νεαρωτάτης ἡλικίας ὁ Ἐρρίκος εἶχεν ἤδη ζωηρὸν τὸν χαρακτῆρα, καὶ ὀξὺ τὸ πνεῦμα. Ἡ νεαρὰ μήτηρ, ἀφοσιωθεῖσα εἰς τὸν ἀνατροφὴν τοῦ παιδίου τούτου ἐπέτρεπεν εἰς αὐτὸ τὴν ἀνάγνωσιν διδακτικῶν μόνον βιβλίων, πρὸ πάντων δὲ περιγραφῶν περιηγήσεων.

Ὡμίλει μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀγάπης συχνάκις πρὸς αὐτόν, ὡς βραδύτερον καὶ εἰς τὰ λοιπά της τέκνα, περὶ τῶν ταξειδίων, περὶ τῆς πατρίδος, περὶ τῆς Γερμανίας, ἥτις τότε διετέλει ἐν ἀθλίᾳ καταστάσει, ἰδίᾳ ἐν τοῖς μικροῖς Κράτεσι.

— Ὑποσχέθητέ μοι, τοῖς ἔλεγεν, ὅτι θὰ ἐκλέξητε ὡς διαμονήν σας τὰς μεγάλας πρωτευούσας τῶν μεγάλων Κρατῶν· ἀλλὰ πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἔστε Γερμανοί· φυλάξατε καρδίαν γερμανικὴν διὰ τὸν γερμανικὸν λαόν.

Δὲν ἐπελάθοντο τῶν μητρικῶν συμβουλῶν.— Ὁ Ἐρρίκος ἐγκατέστη ἐν Παρισίοις, ὁ Γουστάβος ἐν Βιέννῃ καὶ ὁ Μαξιμιλιανὸς ἐν Πετρουπόλει.

* * *

Ὁ Γκαῖτε εἶπεν ὅτι ὅπως καλῶς γνωρίσῃ τις ἕνα ποιητὴν, πρέπει νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν πατρίδα του. Ἡμεῖς προσεπιλέγομεν ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζῃ οἷα ὑπῆρξεν ἡ νεότης αὐτοῦ.

Ὁ Ἐρρίκος Ἄϊνε διήνυσε τὴν νεότητα αὐτοῦ ἐν Δυσσελδόρφῃ καὶ Κολωνίᾳ.

Ὅστις ἐμελέτησε τὰ ἔθιμα καὶ τὸν βίον τῶν παραρρηνίων χωρῶν παρετήρησε πάντως, ἂν μάλιστα συμμετέσχε παρ' αὐτοῖς τῶν ἑορτῶν τῶν ἀπόκρεων, τὴν παράδοξον ζωηρότητα καὶ τὸ δηκτικὸν τοῦ πνεύματός των. Ἐν τῇ σατυρικῇ ταύτῃ ἀτμοσφαίρᾳ ἠνοίχθη τὸ πρῶτον ἡ ψυχὴ τοῦ ποιητοῦ· ἐν αὐτῇ ᾐσθάνθη τὰς πρώτας τῆς χαρᾶς καὶ τῆς λύπης ἐντυπώσεις· ἤντλησε τὰς πρώτας αὐτῆς ἐμπνεύσεις.

Ὁ καθηγητὴς αὐτοῦ Σχαλμάγερ, διευθυντὴς τοῦ γυμνασίου τῆς Δυσσελδόρφης προεμάντευσε τὴν μεγίστην τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ νοημοσύνην καὶ ᾐσθάνθη πολὺ πρὸς αὐτὸν ἐνδιαφέρον. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν μετέβη πρὸς τὴν μητέρα τοῦ Ἐρρίκου καὶ ἀφ' οὗ τῇ περιέγραψεν ἐνθουσιωδῶς τὰς ταχείας προόδους τοῦ παιδίου, συνεβούλευσεν αὐτὴν νὰ ἐκπαιδεύσῃ αὐτὸ θρησκευτικῶς, προσηνέχθη δ'αὐτὸς νὰ τὸ διδάξῃ θεολογίαν.

— Πρέπει νὰ τὸ στείλετε εἰς τὴν Ῥώμην! ἀνέκραξε, ναί, κυρία, εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ, σᾶς τὸ ὑπόσχομαι, μίαν ἡμέραν θὰ γίνῃ Καρδινάλιος.

Ἀλλ' ἡ οἰκογένεια προώριζεν εἰς τὸ ἐμπόριον τὸν Ἐρρίκον καὶ ἡ μήτηρ του δὲν συνήνεσεν.

Οἵαν ἀπώλειαν ὑπέστη ἡ Ἐκκλησία! Ὁ ἀγαθὸς Σχαλμάγερ ἔμεινεν ἀπαρηγόρητος.

* * *

Ὁ Ἐρρίκος Ἄϊνε τοὺς πρώτους αὐτοῦ στίχους ἔγραψε δωδεκαέτης.

Ἔλαβε τότε τὴν ἕξιν τοῦ ἐργάζεσθαι τὴν νύκτα, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἀνήπτετο πῦρ ἐν τῷ δωματίῳ του ὑπέφερε λίαν ἐκ τοῦ ψύχους. Ὅπως προφυλαχθῇ δ' ἀπ' αὐτοῦ ἐζήτησε καὶ τῷ ἔδοσαν μίαν *γοῦνα*ν καὶ μαλλίνην τινὰ κορδύλην.

Ἡ γηραιὰ των μαγείρισσα παρεῖχεν αὐτῷ κηρίον ἐν ἀγνοίᾳ τῶν γονέων του· ἀλλ' ἀργισθεῖσά ποτε διότι προσηνέχθη πρὸς αὐτὴν τραχέως, κατήγγειλεν αὐτὸν ὅτι *ἤθελε νὰ λέγῃ ὅλα ὅσα ἐσκέπτετο.*

* * *

Μετά τινα χρόνον ἔγραψε ποιημάτιον περὶ ἐπεισοδίου τινὸς τῆς παιδικῆς του ἡλικίας.

Ἦτον ὀκταέτης καὶ ἡ ἀδελφή του πενταέτις. Καθ' ἑκάστην πωΐαν τὰ δύω παιδία ἐγειρόμενα ἀπὸ τῆς αὐγῆς διεσκέδαζον ἐν τῇ σιγῇ τῆς καθευδούσης οἰκίας, ζητοῦντα.... ὁμοιοκαταληξίας.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἡ Καρλόττα μεθ' ὅλους της τοὺς ἀγῶνας μὴ εὑρίσκουσα τὴν ζητουμένην ὁμοιοκαταληξίαν, εἶπε πρὸς τὸν ἀδελφόν της·

— Αὐτὸ τὸ παιγνίδι ταιριάζει καλλίτερα εἰς σὲ παρὰ εἰς ἐμέ, ἐσὲ διασκεδάζει κ' ἐμὲ μὲ κουράζει. Ἔρχεσαι νὰ παίξωμεν ὅπως θέλω ἐγώ; Θὰ κάμωμεν ἕνα πύργον. Ἐγὼ θὰ εἶμαι ἡ *βασιλοποῦλα*, θὰ ἔμβω μέσα καὶ θὰ καθήσω. Σὺ θὰ μείνῃς ἀπ'ἔξω, θὰ εὑρίσκῃς ὁμοιοκαταληξίας καὶ θὰ τραγῳδῇς.

— Ναί, εἶπεν ὁ Ἐρρίκος.

Κατ' ἀρχὰς ἔπρεπε νὰ κτισθῇ ὁ πύργος.

Ἀλλ' οἱ πύργοι δὲν κτίζονται ἄνευ οἰκοδομησίμου ὕλης.

Ποῦ νὰ τὴν ἀναζητήσωσι, ποῦ νὰ τὴν εὕρωσι τὴν ὕλην ταύτην;

Ἔδραμον εἰς τὸ ἀμαξοστάσιον, εὗραν κιβώτιά τινα κενὰ, ἀνήγειραν αὐτὰ διὰ τῶν μικρῶν των βραχιόνων καὶ ἐπέθεσαν ἐπ' ἄλληλα ἄχρις ὕψους δέκα ποδῶν.

Ἡ ἀξιοπρέπεια ἑνὸς πύργου δὲν ἠνείχετο ὀλιγώτερον ὕψος!

Ἡ Καρλόττα, ἐνδυθεῖσα τὴν καινουργῆ αὐτῆς

ἐσθῆτα ὅπως κάλλιον ὑποδυθῇ τὸ πρόσωπον τῆς *βασιλοπούλας*, ἀνερριχήθη ἀπὸ κιβωτίου εἰς κιβώτιον, ἐπήδησεν εἰς τὸ τελευταῖον καί . . . ὁ Ἐρρῖκος δὲν εἶδεν αὐτὴν πλέον—ἡ *βασιλοποῦλα* ἐγένετο ἄφαντος.

Ἔντρομος διότι δὲν ἔβλεπεν αὐτήν, ἔρρηξεν ὀξείας κραυγὰς καὶ ὁρμήσας εἰς τὴν οἰκίαν ἀφύπνισε πάντας τοὺς ἐν αὐτῇ.

Οἱ γονεῖς του προσέδραμον πλήρεις ἀγωνίας... Ἀλλ' ἀπηλλάγησαν τοῦ φόβου των, ἐννοήσαντες τὰ τρέχοντα. Ἡ ἐξαφάνισις τῆς *βασιλοπούλας* προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι τὸ κιβώτιον ἦτο μέγα καὶ ἡ βασιλοποῦλα μικρά.

«Ὅτε ἔδραμον εἰς βοήθειάν μου, ἔλεγε μετὰ ταῦτα ἡ ἀδελφή του, ἐγὼ ἤμην ζαρωμένη εἰς μίαν γωνίαν, μὴ τολμῶσα ν' ἀναπνεύσω, ἐκ φόβου μὴ ἐπιπληχθῶ· ἀλλ' ὁ ἀδελφός μου ἔβαλλε τόσον σπαρακτικὰς κραυγὰς καὶ λυγμοὺς τόσον ἀπελπιστικούς, ὥστε συγκινηθεῖσα ἐκ τῆς λύπης του τῷ εἶπα·

»— Ἐρρῖκε, ζωντανὴ εἶμαι· μόνον τὸ *φουστάνι* μου ἐσχίσθη.

»Ὅτε δὲ ἐξήχθην ἀπὸ τοῦ πύργου (καὶ δὲν ἐξήχθην ἀκόπως) μ' ἐφίλησε τόσον θερμῶς, ὥστε πάντες συνεκινήθησαν».

Τῷ 1855, δύω πρὸ τοῦ θανάτου του μῆνας, ἔλεγε πρὸς αὐτὴν κατὰ μελαγχολικήν τινα ἀνάμνησιν τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, ὅτι οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὴν βαθεῖαν ἐκείνην χαρὰν ἣν ἠσθάνθη ὀκταέτης.

*
* *

Ἀφορμὴ τοῦ πρώτου φιλολογικοῦ θριάμβου τοῦ Ἐρρίκου Ἄϊνε ἐγένετο ἡ ἀδελφή του Καρλόττα.

Ὤφειλεν αὕτη νὰ γράψῃ *ἔκθεσίν* τινα καὶ διετέλει ἐν μεγίστῃ ἀμηχανίᾳ· διότι ἄλλα σκεπτομένη ἐν τῷ σχολείῳ δὲν προσέσχε καὶ οὐδ' ἐνεθυμεῖτο κἂν τὸ δοθὲν θέμα. Ἦτον ἱστορία· ὁ διδάσκαλος εἶχεν ἀφηγηθῆ αὐτὴν διὰ μακρῶν καὶ ἐν πάσαις αὐτῆς ταῖς λεπτομερείαις· ἀλλ' ἡ μικρὰ Καρλόττα μάτην ἐπίεζε τὸ μέτωπόν της — δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐνθυμηθῇ ὅ,τι δὲν εἶχεν ἀκούσει.

Ὁ Ἐρρῖκος εἶδε τὴν ἀμηχανίαν της καὶ προσῆλθεν αὐτῇ ἀρωγός.

— Συλλογίσου ὀλίγον, τῇ εἶπε. Περὶ τίνος ἔλεγεν ἡ ἱστορία σου;

— Περὶ βρυκολάκων, νομίζω, ἀπήντησεν αὕτη.

— Περὶ βρυκολάκων; εἶπεν ὁ Ἐρρῖκος. Αὐτὸ ἀρκεῖ. Πήγαινε νὰ παίξῃς καὶ ἄφησέ με μόνον.

Ἐκλείσθη εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ μετὰ μίαν ὥραν ἐξῆλθεν· ἡ ἔκθεσις ἦτον ἕτοιμος.

Ἐνεχείρισεν αὐτὴν εἰς τὴν ἀδελφήν του, ἥτις, εὐτυχὴς διότι ἀπηλλάγη τῆς περὶ αὐτῆς μερίμνης, οὐδὲ νὰ τὴν ἀναγνώσῃ κἂν ἐφρόντισε.

Τὴν ἐπαύριον προσῆλθε γενναίως μετὰ τῶν συμμαθητριῶν της πρὸς τὸν διδάσκαλον καὶ ὑπέβαλεν αὐτῷ τὸ τετράδιόν της· ἀλλ' οὗτος, παρὰ τὰ εἰθισμένα καὶ πρὸς ἔκπληξιν αὐτῆς μεγάλην, ἀναγνοὺς αὐτό, δὲν τὸ ἀπέδωκεν αὐτῇ.

Ἤρξατο ἤδη ἀνησυχοῦσα ὅτε τὴν προσεκάλεσε·

— Κόρη μου, τῇ εἶπε, ποῖος τὴν ἔγραψε τὴν ἱστορίαν σου;

— Ἐγώ, ἀπεκρίνατο ἡ Καρλόττα δι' εὐσταθοῦς τόνου φωνῆς.

— Δὲν θὰ σ' ἐπιπλήξω, ἐπανέλαβεν ὁ διδάσκαλος, ἀλλ' εἰπέ μου τὴν ἀλήθειαν, ποῖος τὴν ἔγραψε;

Ἐρυθριῶσα τότε ἡ Καρλόττα, διότι ἐψεύσθη, ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμούς της καὶ ὑπεψέλλισε·

— Ὁ ἀδελφός μου.

— Τὸ διήγημα τοῦτο εἶνε ἀληθὲς ἀριστούργημα! ἀνέκραξεν ὁ διδάσκαλος. Καὶ ἀποταθεὶς πρὸς δύω του συναδέλφους παρόντας ἐκεῖ,

— Ἀκούσατε! προσέθηκε, καὶ ἀνέγνω γεγωνυῖᾳ τῇ φωνῇ.

Ὁ Ἐρρῖκος (μόλις ἦτο τότε δεκαέτης) παρέστησε φάντασμα ὅπερ συνήντα κόρην τινὰ καὶ ἐπλησίαζε πρὸς αὐτὴν ἀποτεῖνον τοσοῦτον τρομερὰς λέξεις, ὥστ' ἔφευγεν ἔκφρων ἡ κόρη βάλλουσα κραυγὰς ἀγωνίας. Αἱ σύντροφοί της προσέτρεχον πρὸς τὰς κραυγάς της, τὴν ἠρώτων, καὶ ἐπανελάμβανεν εἰς αὐτὰς τοὺς τρομεροὺς λόγους τοῦ φαντάσματος, οὗ ἔβλεπεν ἀκαταπαύστως τοὺς διχαλωτοὺς πόδας, τὰ ἀπαστράπτοντα ὄμματα, τὸ πελώριον χαῖνον στόμα, τὸ ἕτοιμον νὰ καταβροχθίσῃ αὐτήν.

Αἱ μαθήτριαι, καὶ ἡ Καρλόττα μετ' αὐτῶν, ἠκροῶντο φρικιῶσαι. Ὁ διδάσκαλος ἔδραμε πρὸς τὴν μητέρα τοῦ Ἄϊνε, καὶ συνεχάρη αὐτῇ διότι εἶχεν υἱὸν μὲ τοιοῦτον πνεῦμα. Ἐπεθύμησε νὰ κρατήσῃ τὸ χειρόγραφον, ἀλλὰ μόνον ἀντίγραφον αὐτοῦ ἔλαβε.

Τὸ πρῶτον τοῦτο τοῦ Ἄϊνε δοκίμιον, ὡς καὶ ἡ συνέχεια τοῦ ποιήματος **Rabbi von Bacherach**, ἀτελὲς μεῖναν ἔκτοτε, ἐγένετο παρανάλωμα τῆς μεγάλης πυρκαϊᾶς τοῦ Ἀμβούργου, ἐν ᾗ μικροῦ δεῖν ἀπώλλυτο ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Αὕτη κοιτωνίτην μόνον φορροῦσα καὶ νυκτικὴν ἐπὶ κεφαλῆς κορδύλην ἐξεπήδησε τῆς οἰκίας θρηνοῦσα μᾶλλον διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν χειρογράφων τοῦ υἱοῦ της παρὰ διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν πολυτελῶν ἐπίπλων της, τῶν τριχάπτων καὶ τῶν ἀδαμάντων αὐτῆς.

*
* *

Ἡ πυρκαϊὰ τοῦ Ἀμβούργου ἀναμιμνήσκει ἡμῖν δραματικὸν ἐπεισόδιον τῆς νεότητος τοῦ ποιητοῦ.

Ἦτο ἡμέρα τῆς ἐμπορικῆς πανηγύρεως καὶ οἱ γονεῖς του ἐπέτρεψαν εἰς τοὺς θεράποντας αὐτῶν νὰ ἐξέλθωσι τῆς οἰκίας. Μείναντα μόνα ἐν αὐτῇ τὰ παιδία μετὰ τῆς γηραιᾶς τροφοῦ των καὶ τῆς μητρός των, ἐκάθησαν περὶ αὐτὴν καὶ ἠκροῶντο ἀπλήστως τῶν δραματικωτάτων παραμυθίων, ἅ-

τινα ἀφηγεῖτο εἰς αὐτά. Αἴφνης φῶς ἐρυθρὸν ἐρώτισε τὴν αἴθουσαν· ἀνύψωσαν τοὺς ὀφθαλμούς των καὶ εἶδον γλώσσας φλογὸς ἐξορμώσας ἐκ τῶν παραθύρων γειτονικῆς οἰκίας.

Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον ἀποθῆκαι, ἐν αἷς περιείχετο μεγάλη ποσότης κριθῆς προωρισμένης πρὸς κατεργασίαν ζύθου.

Ὁ κίνδυνος ἐπεῖγεν.

Μήτηρ καὶ τέκνα κατῆλθον ἐν σπουδῇ εἰς τὴν ὁδὸν καὶ ἔδοσαν τὸ σύνθημα τοῦ κινδύνου.

Προσέδραμον πανταχόθεν καὶ διὰ τῆς ἐγκαίρου καὶ προθύμου βοηθείας τὸ πῦρ κατεσβέσθη.

Ἐπέστρεψαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ εὗρον τὴν θύραν αὐτῆς κλειστήν· ἐν τῇ ταραχῇ των ἐλησμόνησαν, ὅτε ἐξῆλθον, νὰ σηκώσωσι τὸν μάνδαλον. Ἔσυραν, ἔσυραν ἐπανειλημμένως τὸν θώμιγγα τοῦ κωδωνίσκου, ἀλλ' ἡ τροφὸς ἔν τινι ἀποκέντρῳ δωματίῳ ῥάπτουσα, κωφὴ δὲ οὖσα, δὲν ἤκουε.

— Μητέρα, ἀνέκραξεν αἴφνης ὁ Ἐρρῖκος ἐπιχαίρων ἐπὶ τῇ ἀνακαλύψει του, ἡ θύρα τοῦ ἁμαξοστασίου εἶνε ἀνοικτή. Εἰμποροῦμεν νὰ ἔμβωμεν ἀπ' ἐκεῖ.

Ἐν τῷ ἁμαξοστασίῳ ὑπῆρχε παλαιὰ ἅμαξα, ὑπὸ μακροῦ φαιοῦ ὑφάσματος κεκαλυμμένη.

Ὁ Ἐρρῖκος διελθὼν παρ' αὐτήν, διέκρινεν ἄνθρωπον, ὅστις ὀκλάδην καθήμενος, ἐκρύπτετο ὄπισθεν τῶν τροχῶν.

Πᾶς ἄλλος θ' ἀνεκραύγαζε περιδεῶς· ὁ Ἐρρῖκος οὔτε νεῦμα ἐποίησε.

— Μητέρα, εἶπε, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην δεικνύων συγκίνησιν, ἐλησμόνησα τὸ μανδύλι μου εἰς τοῦ γείτονος, πηγαίνω νὰ τὸ πάρω.

Καὶ χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν ἄδειαν τῆς μητρός του ἐξώρμησεν εἰς τοῦ γείτονος καὶ διηγεῖται πρὸς αὐτὸν τὸ πρᾶγμα. Ὁ γείτων καλεῖ καὶ ἄλλους γείτονας· περικυκλοῦσι τὸ ἁμαξοστάσιον, ἐρευνῶσι καὶ συλλαμβάνουσι τὸν κακοῦργον· διότι ἦτο κακοῦργος ἄρτι ἀποδρὰς τοῦ κατέργου, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ πελωρίαν μάχαιραν.

Ἀπαγόμενος εἰς τὴν εἱρκτὴν ὁ κατάδικος προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τοῦ παιδίου·

— Σκύλλε! ἀνερώνησε, θὰ σὲ βάλω 'ς τὸ χέρι μίαν ἡμέραν, μὴ σὲ μέλῃ. Ἀπὸ τὸ χέρι μου θ' ἀποθάνῃς!

Μετὰ πολλὰ ἔκτοτε ἔτη φοιτητὴς ὢν ἐν Βόννῃ ὁ Ἄϊνε μετέβη μετά τινων φίλων του εἰς Αἶξ, ἔνθα ἀνηγγέλθη ὅτι ἔμελλε νὰ καρατομηθῇ κακοῦργός τις. Εἷς αὐτῶν κατεγίνετο εἰς τὴν φρενολογίαν, καὶ ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν κατάδικον. Ὁ Ἄϊνε εἰσῆλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν εἱρκτήν· ἀλλὰ μόλις εἰσελθόντα κραυγὴ διέφυγεν αὐτόν. Εὑρέθη ἐνώπιον τοῦ ἀποδράντος καταδίκου!

Τὴν ἐπαύριον, μεθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ταραχήν, ἠθέλησε νὰ παραστῇ εἰς τὴν καρατόμησιν. «Τὸ πλῆθος ἦτο πυκνότατον περὶ τὸ ἐκρίωμα, καὶ ἐν τούτοις, διηγεῖτο βραδύτερον, ὁ κακοῦργος μὲ ἀνεγνώρισε καὶ ὑπὸ τὸν πέλεκυν τῆς λαιμητόμου ἐξηκόντισε κατ' ἐμοῦ βλέμμα πλῆρες μίσους, ὅπερ οὐδέποτε ἠδυνήθην νὰ λησμονήσω!»

Τὰ νεῦρα τοῦ ποιητοῦ συνεταράχθησαν ἐπὶ μακρὸν ἐκ τοῦ κλονισμοῦ ὃν προὐξένησεν αὐτοῖς τὸ φρικαλέον θέαμα, οὐδέποτε δ' ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης συγκατετέθη νὰ πλησιάσῃ εἰς ἐκρίωμα.

*
* *

Ἄλλως δὲ τὰ νεῦρα αὐτοῦ ἦσαν ὑπερβολικῶς εὐερέθιστα, πρὸ πάντων κατὰ τὰ τελευταῖα τοῦ βίου του ἔτη. Τότε ὁ ἐλάχιστος ἦχος ἐτάραττεν αὐτόν, καὶ κατὰ τὴν ἀσθένειάν του, ἔλεγε πρὸς τὴν ἀδελφήν του, φροντίζουσαν ἐντούτοις νὰ ὁμιλῇ πρὸς αὐτὸν σιγηλῇ τῇ φωνῇ·

— Μὴ φωνάζῃς δὰ τόσον δυνατά, Λόττη!

Τὸ ὄργανον τῆς ἀκοῆς εἶχεν ἀποκτήσει τηλικαύτην ὀδυνηρὰν ὑπερευαισθησίαν, ὥστε ἀπὸ τῆς κλίνης τῶν βασάνων του, καίπερ ἐν ἀποκέντρῳ δωματίῳ κατακεκλιμένος, ἤκουε πανθ' ὅσα ἐλέγοντο ἔξω.

*
* *

Ἄλλο ἐπεισόδιον τῆς παιδικῆς του ἡλικίας·

Ἦσαν πολὺ μικροὶ τὴν ἡλικίαν αὐτός τε καὶ ἡ ἀδελφή του, ὅτε ἐξανθηματική τις νόσος ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ οἰκουρήσωσιν ἐπί τινας ἡμέρας. Ὅπως διασκεδάσωσι, τοῖς ἔδοσαν πυξίδα πλήρη τεμαχίων ὑφασμάτων.

— Τί νὰ τὰ κάμωμεν; ἠρώτησεν ἡ Καρλόττα.

— Ἕνα φόρεμα Ἀρλεκίνου, ἀπεκρίνατο ὁ ἀδελφός της.

Καὶ λαβόντα βελόνην ἐπελάβοντο τοῦ ἔργου, ἀμφότερα τὰ παιδία.

Ἡ Καρλόττα ἐβαρύνθη μετ' ὀλίγον. Ἀλλ' ὁ Ἐρρῖκος, μᾶλλον ἐπίμονος αὐτῆς, ἔπαυσεν ὅτε μόνον ἐπέρανε τὸ ῥάψιμόν του.

Ἐθαύμασε τὸ ἱμάτιον καὶ ἀπεφάσισε νὰ φορέσῃ αὐτὸ κατὰ τὰς προσεχεῖς ἀπόκρεω· ἀλλὰ πρὸς μεγάλην του θλῖψιν, οἱ γονεῖς του δὲν συνήνεσαν.

Μὴ ἔχων τὸ σθένος νὰ καταστρέψῃ τὸ ἀριστοτέχνημα τῶν χειρῶν του ὁ μέλλων ποιητὴς τοῦ *Ἄττα Τρόλ* προσήνεγκεν αὐτὸ εἰς γεῖτον παιδίον.

Μετὰ πολλὰ ἔτη, ἡ ἀδελφή του ἔγγαμος ἤδη συνήντησε μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐν ὁδῷ τινι τοῦ Ἀμβούργου νεανίαν, ναυτικὴν ἐνδεδυμένον στολήν, ὅστις ἐπλησίασε πρὸς αὐτὴν λέγων·

— Κυρία, μὲ ἀναγνωρίζετε;

— Ὄχι, ἀπεκρίνατο αὕτη μετ' ἐκπλήξεως.

— Εἶμαι τὸ παιδίον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἀδελφός σας μίαν φορὰν ἐχάρισε τὸ φόρεμα τοῦ Ἀρλεκίνου. Ἦτο δῶρον μεγάλης ἀξίας, τὸ ὁποῖον τότε δὲν τὸ ἐξετίμησα ὅπως ἔπρεπε, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον κατόπιν ποτέ μου δὲν τὸ ἀπεχωρίσθην. Τὸ ἔλαβα μαζῆ μου εἰς ὅλα μου τὰ ταξείδια, τὸ ἐφύλαξα πλησίον μου παντοῦ ὅπου καὶ ἂν ὑπῆγα.

— Τό ἔχετε ἀκόμη;

— Ναὶ καὶ ὄχι. Εἶνε ὀλίγος καιρὸς ὅπου, ἐπειδὴ μὲ παρεκάλεσαν πάρα πολὺ οἱ φίλοι μου, τὸ ἔκοψα εἰς δέκα ἑπτὰ κομμάτια, καὶ τὸ ἐμοίρασα πρὸς αὐτοὺς δι' ἐνθύμησιν τοῦ ἐνδόξου μας ποιητοῦ.

Ἐν Παρισίοις, κατὰ τὰς ἐσχάτας τοῦ ποιητοῦ ἡμέρας ἡ Καρλόττα ἀνέμνησεν αὐτῷ τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο πρὸς τὸν ἀδελφόν της.

— Θὰ γράψω περὶ αὐτοῦ ἓν ποίημα, τὸ ὁποῖον θὰ σὲ διασκεδάσῃ.

Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὸ γράψῃ· ὁ θάνατος προέλαβεν αὐτόν.

* * *

Ἡ μήτηρ τοῦ Ἐρρίκου περιπαθῶς ἀγαπῶσα τὰς καλὰς τέχνας, προσεκάλεσε πρὸς διδασκαλίαν αὐτοῦ διδασκάλους τῆς ἰχνογραφίας καὶ τῆς μουσικῆς.

Ὁ Ἐρρῖκος εἶχε μεγίστην κλίσιν πρὸς τὴν ἰχνογραφίαν, καὶ ἠδύνατο νὰ διαπρέψῃ ἐν αὐτῇ· ἀλλ' ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ ἐρχόμενος πεζῇ μακρόθεν, ἀφικνεῖτο τοσοῦτον κεκοπιακὼς εἰς τὸ μάθημά του, ὥστε καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν διάρκειαν αὐτοῦ ἐκοιμᾶτο. Τί συνέβη λοιπόν; Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ πονηρός του μαθητὴς βλέπων αὐτὸν εἰς βαθὺν ὕπνον βεβυθισμένον, ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας καὶ ζωγραφήσας πελώριον ὄνον προσεκόλλησεν αὐτὸν ἐν τῷ μέσῳ ἀκριβῶς τῶν νώτων του.

Ἀφυπνισθεὶς τέλος ὁ γέρων, ἀνύποπτος ὅλως, ἐξῆλθε καὶ ἐγένετο ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ὁ περίγελως τῶν διαβατῶν, ἄχρις οὗ γραῖά τις οἰκτείρασα αὐτὸν ἀπέσπασεν ἀπὸ τῶν νώτων αὐτοῦ τὸν ὄνον καὶ παρουσίασεν αὐτῷ. Ὁ γέρων ἥρπασεν αὐτὸν μανιώδης καὶ ἔδραμε πρὸς τὸν πατέρα τοῦ μαθητοῦ του·

— Πῶς ὁ υἱός μου ἠδυνήθη νὰ πράξῃ τοῦτο χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσητε; εἶπεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἄϊνε. Μήπως ἐκοιμᾶσθε, διδάσκαλε;

— Ναί, ὕπνον βαθύν, ὅπως πάντοτε ὀνειρευόμενος χρέη καὶ δανειστάς, ἐφώνησεν ὁ Ἐρρῖκος ἐξελθὼν ἀπὸ τῆς γωνίας ὅπου εἶχε ζαρώσει.

Ὁ διδάσκαλος ἀπεπέμφθη καὶ ἡ ἰχνογραφία ἐγκατελείφθη.

Ὁμοία δ' ὑπῆρξε καὶ τῆς μουσικῆς ἡ τύχη. Ἀπὸ τριῶν μηνῶν ἐδιδάσκετο βιολίον, ὅτε ἡ μήτηρ του ἀκούσασα ἡμέραν τινὰ μελῳδικωτάτους ἤχους ἐξερχομένους ἀπὸ τοῦ δωματίου τοῦ Ἐρρίκου ἐν ᾧ ἦτο μετὰ τοῦ διδασκάλου του, ἠθέλησε νὰ συγχαρῇ τὸν ἕνα διὰ τὰς προόδους τοῦ ἑτέρου, καὶ ἀνέῳξεν αἴφνης τὴν θύραν.

Ἡ κατάπληξις καθήλωσεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ὁ Ἐρρῖκος ἡδυπαθῶς ἐξηπλωμένος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου ἐφαίνετο ὡς ἀποκοιμηθεὶς, ἐν ᾧ ὀρθὸς ἐνώπιον αὐτοῦ ὁ μουσικοδιδάσκαλος ἔπαιζε τὸ βιολίον.

Ὁ Ἐρρῖκος δὲν ἐνόησε κατ' ἀρχὰς τὴν ἔλευσιν τῆς μητρός του·

— Ἔτσι λοιπόν, ἐργάζεσαι; τῷ εἶπε.

Συνελθὼν δ' ἐκ τῆς φωνῆς της ἀπὸ τῆς ὀνειροπολήσεως ἐν ᾗ ἦτο ἐμβεβυθισμένος·

— Διατί ἦλθες καὶ μὲ διετάραξες; ἀνέκραξεν ὀργίλως· συνέθετον τὸ ὡραιότερον ἀσμάτιον τοῦ κόσμου.

* * *

Ἡ ποίησις ἦτο τὸ σφοδρότατον αὐτοῦ πάθος. Ἐν τῷ «Buch der Lieder» εὑρίσκεται ποίημά τι φέρον τίτλον «Εἰς ἀοιδὸν ἄδουσαν παλαιὸν ἀσμάτιον». Ἦτο νεώτατος ὅτε ἔγραψεν αὐτὸ καὶ ἰδοὺ ἐπὶ τίνι εὐκαιρίᾳ·

Ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Δουσσελδόρφης διευθυνομένῳ ὑπὸ ἐγχωρίου τινος καλουμένου Βουργμύλλερ (οὗτινος ὁ υἱὸς ἐκτήσατο βραδύτερον φήμην τινὰ ὡς μουσουργὸς) ἐδίδοντο μεγαλοπρεπεῖς παραστάσεις. Τὸ κυριώτατον δ' αὐτῶν θέλγητρον ἦτον ἡ πρώτη ἀοιδὸς, νεωτάτη, περικαλλὴς, ἔχουσα ὡραίαν φωνὴν ὑψιφώνου, καλουμένη Καρολίνα Στέρν. Μολονότι ἐπεζητεῖτο ὑπὸ πάντων ἡ συναναστροφὴ αὐτῆς, μολονότι ἦτο τὸ εἴδωλον τοῦ κοινοῦ, αὕτη ἐβίου λίαν μονήρης μετὰ τῆς μητρός της.

Ἡ μήτηρ τοῦ Ἄϊνε ἠσθάνετο πολὺ πρὸς αὐτὴν διαφέρον καὶ ἐδέχετο ἀσμένως τὰς ἐπισκέψεις αὐτῆς. Μίαν ἑσπέραν ἐπιθυμοῦσα νὰ συγχαρῇ αὐτὴν μετὰ συναυλίαν ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τελεσθεῖσαν, καθ' ἣν ἡ ἀοιδὸς ἤρατο ἀληθῆ καλλιτεχνικὸν θρίαμβον, προσήνεγκεν αὐτῇ δεῖπνον.

— Τί κρῖμα, ἀγαπητή μου, τῇ εἶπεν ἐναγκαλιζομένη αὐτὴν, νὰ μὴ εὑρεθῇ εἷς ποιητὴς νὰ σὲ ὑμνήσῃ δι' ὡραίων στίχων!

Ἅμα ἀκούσας τὰς λέξεις ταύτας ὁ Ἐρρῖκος, παρὼν μετὰ τῶν ἀδελφῶν του καὶ τῆς ἀδελφῆς του ἐν τῷ δείπνῳ, ἐγένετο ῥεμβώδης καὶ καθ' ὅλην τὴν ἑσπέραν δὲν ἀπέσπασεν ἀπὸ τῆς Καρολίνας τὰ βλέμματά του.

Τὴν ἐπαύριον παρουσίασεν εἰς τὴν μητέρα του ἐπὶ ὡραίου στιλπνοτάτου χάρτου καλλιγραφικῶς γεγραμμένον καὶ δι' ἀραβουργημάτων περικεκοσμημένον, τὸ ὡραῖον ποίημα ὅπερ ἐνέπνευσεν αὐτῷ ἡ γεννωμένη μεγαλοφυΐα αὐτοῦ. Ἡ μήτηρ του ἀνέγνω αὐτὸ μετ' ἐκπλήξεως, ἀνέγνω αὐτὸ καὶ πάλιν, ἤγαγε τὸν νεαρὸν ποιητὴν παρὰ τῇ ἀοιδῷ, ἥτις ἐνηγκαλίσθη αὐτὸν συγκεκινημένη καὶ ἐδημοσίευσε τοὺς στίχους ἔν τινι ἐφημερίδι τῆς Δυσσελδόρφης, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ὀνομάσῃ τὸν ποιητὴν αὐτῶν.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Ἐρρῖκος ἀνῆλθεν εἰς ἀνωτέραν πως περιωπὴν· ἀπήλαυσεν ὑπολήψεώς τινος, καὶ, ἐν αὐτῇ τῇ οἰκογενείᾳ του, ἐθεωρεῖτο μὲ διάφορον ὄμμα. Οὐδὲν ἧττον κατεδικάσθη, ἐπὶ πολλοὺς μῆνας, ν' *ἀραδειάζῃ* ἀριθμοὺς ἐν τοῖς γραφείοις τοῦ θείου του. Ἀλλὰ μάτην ἀντέστησαν κατὰ τῆς κλήσεώς του· ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποκύψωσι τέλος καὶ ὑποταχθῶσιν εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν του.

[Ἕπεται τὸ τέλος].

Α. Π. Κ.

Η ΠΟΛΙΣ ΤΩΝ ΜΟΡΜΟΝΩΝ

[Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου περιηγητοῦ].

Ἐπὶ τῆς ἐκτεταμένης πεδιάδος τῆς κειμένης μεταξὺ τῶν *Βραχωδῶν* ὀρέων καὶ τῆς Σιέρρας Νεβάδας ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, πρὸς βορρᾶν τῆς λίμνης Utah, κεῖται ἡ πόλις τῶν Μορμόνων, ἡ πόλις τῆς *Ἀλμυρᾶς Λίμνης* (Salt Lake City ἢ Deseret), ἡ πρωτεύουσα τῶν *εὐσεβῶν*, οἵτινες ἀνυπομόνως περιμένουσι τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως, ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτῳ ὡς γνήσιοι *Ἰάγκοι* καὶ ἐξαίρετοι ἔμποροι ἀσχολοῦνται εὐδοκιμώτατα εἰς τὰ γήϊνα ἔργα.

Ὁ ὑποθέτων ὅτι ἡ πόλις τῆς Ἀλμυρᾶς Λίμνης, ἐν ᾗ ὑπάρχουσιν αἱ πολλαὶ γυναῖκες, εἶνε πόλις διασκεδάσεων κυρίως καὶ ἡδονῶν, πλανᾶται μεγάλως· ἡ κοινωνία αὐτῆς παριστᾷ μᾶλλον τὴν ἀποθέωσιν τῆς σχολαστικότητος. Τοῦτο ὅμως πρέπει νὰ ἐννοηθῇ κατά τινα ἰδιάζοντα τρόπον· ἡ πόλις εἶνε ὡραία, ἀλλὰ τὸ αὐστηρὸν, τὸ μονότονον, τὸ νηφάλιον τοῦ ἐπικρατοῦντος μορμονικοῦ στοιχείου ἀποτυποῖ ἐπὶ τοῦ συνόλου αὐτῆς ἴδιον τινὰ χαρακτῆρα ἀνίας καὶ πλήξεως. Κυψέλη μελισσῶν εἶνε τὸ ἔμβλημα τῶν Μορμόνων· διὰ τούτου ὅμως δὲν θέλουσι νὰ παραστήσωσι τὴν εὔθυμον καὶ θορυβώδη ἐν ἔαρι ζωὴν τῶν φιλοπόνων ζωϋφίων, ἀλλὰ μόνον τὴν σύντονον αὐτῶν ἐπιμέλειαν καὶ φιλοπονίαν. Ἀλλὰ καὶ τοιαύτην οὖσαν οὐδεὶς τῶν περιηγητῶν δύναται νὰ ἀντιπαρέλθῃ τὴν πόλιν τῶν *ἐκλεκτῶν*.

Ἡ πόλις αὕτη εἶνε ἡ Δαμασκὸς τοῦ νέου κόσμου. Κειμένη ἐν μέσῳ γονίμου καὶ πολυρρύτου κοιλάδος, περιβάλλεται ὑπὸ ὑψηλῶν ὀρέων. Ὡς πᾶσαι αἱ πόλεις τῆς Ἀμερικῆς ἔχει ὁδοὺς κανονικὰς καὶ εὐθείας, καθέτως διατεμνομένας πρὸς ἀλλήλας, τοῦτο μόνον ἔχουσας τὸ ἰδιάζον, ὅτι εἰσὶν ἐκτάκτως εὐρεῖαι, διαῤῥεόμεναι σχεδὸν πᾶσαι ὑπὸ ῥυακίου καὶ σκιαζόμεναι ὑπὸ ὡραίων δενδροστοιχιῶν.

Τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ αἱ ἀποθῆκαι εἰσὶ συγκεντρωμένα πάντα εἰς τὰς δύο κυριωτέρας ὁδοὺς τῆς πόλεως, παρὰ δὲ τὰς λοιπὰς βλέπει τις μόνον χαριέσσας μονωρόφους καὶ ὑπὸ κήπων περιβαλλομένας οἰκίας. Ἰσχυρὰ ἱερατικὴ Κυβέρνησις διέπει τὰ τῆς πόλεως, ἀριθμούσης νῦν 25,000 κατοίκων καὶ διαιρουμένης εἰς 4 τμήματα, ὧν ἕκαστον περιλαμβάνει ἐννέα συνοικίας. Ἑκάστου δὲ τμήματος προΐσταται *ἐπίσκοπος* ἔχων ὡς βοηθοὺς δύο διδασκάλους. Εἰς τὴν τριανδρίαν ταύτην εἶνε διαπεπιστευμένη ἡ διαχείρισις τῶν πραγμάτων ἁπάντων τῶν κατοίκων τοῦ τμήματος, δύναται δ' αὕτη ν' ἀναμιγνύεται καὶ εἰς αὐτὰ τὰ οἰκογενειακά. Ἐξομαλύνει τὰς ἀναφυομένας διαφορὰς καὶ δικάζει ἀνεκκλήτως, ὅπως παρέχῃ ὅσον ἔνεστιν ὀλιγωτέρας ἀφορμὰς εἰς τὴν *βέβηλον*, τουτέστι τὴν πολιτικὴν δικαιοσύνην, νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Κοινότητος. Τὰ δικαστήρια ταῦτα ἔχουσι μέγιστον συμφέρον νὰ ἀποφεύγωσιν οἱ Μορμόνοι· τοῦτο δὲ διότι ὁ νόμος τῆς πολυγαμίας, ὃν αὐτοὶ ἀσπάζονται, οὐδαμῶς ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τῆς Ὁμοσπονδίας, ἅτινα ἐπιμόνως πάντοτε ἠρνήθησαν νὰ ἀναγνωρίσωσι τὸ κῦρος αὐτοῦ. Φανατικὴ μισαλλοδοξία ἐπικρατεῖ παρὰ τοῖς Μορμόνοις, ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὴν ἐχθρότητα ταύτην ἀνταποδίδουσιν αὐτοῖς καὶ οἱ παρ' αὐτοῖς οἰκοῦντες ἀλλόθρησκοι, καὶ διὰ τοῦτο μέχρι καὶ σήμερον ὁ χαρακτὴρ τῶν Μορμόνων ἐν τῇ ἱστορίᾳ οὐδαμῶς ὡρίσθη ἔτι προπόντως καὶ ἀμερολήπτως, ἀλλ' ὑπάρχει ὅλως συγκεχυμένη περὶ αὐτῶν ἰδέα, διὰ τὰς ὅλως ἀντιθέτους κρίσεις, ἃς ἀκούομεν περὶ αὐτῶν ἐκ τῶν διαμαχομένων μερῶν. Πράγματι δὲ, ἐνῷ οἱ *πιστοὶ* ἐπιμόνως ἰσχυρίζονται ὅτι αὐτοὶ εἰσὶν οἱ ἀδίκως καταπιεζόμενοι, παραγνωριζόμενοι καὶ συκοφαντούμενοι, οἱ ἀλλόθρησκοι χαρακτηρίζουσιν αὐτοὺς καὶ τὸν παρ' αὐτοῖς ὑπάρχοντα μυστικισμὸν ὡς τι ἀποτροπαιότατον. Μολονότι ἡ πόλις Salt Lake εἶνε πόλις νεόκτιστος ἄνευ ἀρχαίων κτιρίων, ὑπογείων κρυπτῶν καὶ μοναστηρίων, ἐν τούτοις δὲν ἐλλείπουσι καὶ ἐνταῦθα αἱ διηγήσεις περὶ φοβερῶν μυστηρίων καὶ ἄλλων ἀποκρύφων κακουργημάτων. Οὕτω λέγεται ὅτι κατὰ τὴν οἰκοδομὴν οἰκιῶν τινων εὑρέθησαν ὀστᾶ πρὸ πολλοῦ ἐκλειψασῶν οἰκογενειῶν, αἵτινες ὑποτίθεται ὅτι ἐξωντώθησαν ὑπὸ τῶν *εὐσεβῶν*· καί τινας αὐτῶν οἱ ἐχθροί των ὑποπτεύουσιν ὅτι ἐνίους λίαν σκληροτραχήλους ἀλλοθρήσκους ἔπεμψαν παρὰ τὴν θέλησίν των προώρως εἰς τὴν αἰωνίαν ἀνάπαυσιν. Ἕνα δὲ τοιοῦτον ἄγαν ζηλωτὴν κατηγόρησαν ποτὲ ὡς ἐφαρμόσαντα τὴν μέθοδον ταύτην εἰς πλείονας τῶν πεντήκοντα ἀνθρώπων ἐκ φανατισμοῦ. Καὶ ἡ γνωστὴ οὐ μακρὰν τῆς Salt Lake κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους γενομένη σφαγή, καθ' ἣν ἰσχυρὰ συνοδεία ἑκατὸν ἑξήκοντα μεταναστῶν ἐξωντώθη ὑπὸ ἰθαγενῶν Ἰνδῶν, θεωρεῖται ὡς ἀκοῦσα ἀπόδειξις τῆς ἐνοχῆς τῶν Μορμόνων καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἐγκλήματα· διότι οὗτοι ἐθεωρήθησαν τότε ὡς οἱ κύριοι ὑποκινηταὶ τοῦ κακουργήματος ἐκείνου. Ἕνα δὲ μάλιστα τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν ἐθεώρησεν ἡ Κυβέρνησις ὡς προσωπικῶς ὑπεύθυνον, κατηγόρησεν αὐτὸν καὶ διέταξε νὰ τουφεκισθῇ, πρὸς οὐδὲν θεωρήσασα τὴν ἱερότητα τοῦ προσώπου του. Σήμερον ἔτι θεωρεῖται ἐπικίνδυνον διὰ πάντα ἀλλόθρησκον τὸ νὰ διαμένῃ μεμονωμένος ἐν τῷ μορμονικῷ ἐδάφει, τουτέστιν εἰς τοὺς ἀγρούς. Βεβαίως δημοσίᾳ εἰς οὐδένα ἀπαγορεύεται νὰ ἐμπορεύεται ἢ καὶ νὰ ἐγκαθίσταται αὐτόθι· ἀλλ' οἱ ἐχθρικῶς πάντοτε πρὸς αὐτὸν διακείμενοι γείτονες κλέπτουσιν ἢ δηλητηριάζουσι τὰ κτήνη αὐ-

τοῦ, καταστρέφουσι τὰς φυτείας του, ἐνίοτε δὲ, περιστάσεως τυχούσης, καὶ πέμπουσιν αὐτῷ διὰ τοῦ παραθύρου σφαῖράν τινα εἰς τὴν οἰκίαν. Διὰ τοιούτων κρύφα διαπραττομένων ἐγκλημάτων λέγεται ὅτι οἱ *πιστοὶ* ζητοῦσι νὰ ἐμπνεύσωσι τὸν τρόμον εἰς τοὺς ἀλλοθρήσκους, ὅπως παρακωλύσωσι τὴν προσέλευσιν αὐτῶν. Οὐχ ἧττον ἡ πρωτεύουσα αὐτῶν περιλαμβάνει σήμερον περὶ τοὺς 5,000 τοιούτους.

Ἐντὸς τῆς Κοινότητος ἡ Ἐκκλησία ἀσκεῖ τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς καὶ διὰ ἐμπορικῶν πράξεων ὡς ἰσχυρὸς κεφαλαιοῦχος, δανείζουσα ἢ πωλοῦσα κτήματα εἰς τὰ μέλη αὐτῆς, καὶ οὕτω ἐπαυξάνουσα τὴν ἰσχύν της. Ἄλλως δὲ αὐτὴ μόνη κέκτηται τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὰ ἄτομα τὴν πολυγαμίαν, τὸ δὲ προνόμιον τοῦτο προϋποτίθησι τὴν «ἀνωτάτην βαθμῖδα τῆς ἀνθρωπίνης τελειότητος», καὶ διὰ τοῦτο ἀπονέμεται μόνον εἰς τοὺς *καλοὺς* Μορμόνους.

Αἱ γυναῖκες ἄλλων μὲν ἐξ αὐτῶν συνοικοῦσιν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ, κατὰ τὸ πλεῖστον ὅμως ζῶσι χωρισταὶ εἰς μικροὺς οἰκίσκους ἀνήκοντας εἰς τὸν κοινὸν σύζυγον. Κατὰ τὸν χαρακτῆρα μεγάλη ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ *πιστῶν* καὶ ἀλλοθρήσκων· ἕνεκα δὲ τῆς ἀντιθέσεως, ἥτις χωρίζει αὐτοὺς εἰς τὸν καθ' ἡμέραν βίον, τὸ βέβηλον βλέμμα τοῦ ἀλλοθρήσκου ἐλάχιστα δύναται νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸν οἰκογενειακὸν βίον τοῦ Μορμόνου. Ἡ ἐπικρατοῦσα ἀμφιβολία, ὅτι αἱ γυναῖκες αὐτῶν στέργουσιν εὐχαρίστως τὸν τοιοῦτον βίον, κρατύνεται ἐπὶ μᾶλλον, ὅταν τις παρατηρήσῃ τὴν ἔκφρασιν τῆς σιωπηλῆς ἀποκαρτερήσεως, ἥτις ἀποτυποῦται σχεδὸν γενικῶς ἐπὶ τῆς ὄψεως πασῶν. Καὶ ὅμως ἀναμφίλεκτον ἀφ' ἑτέρου εἶνε ὅτι οἱ ἐνθερμότεροι ὀπαδοὶ τῆς αἱρέσεως ἀνήκουσιν εἰς τὸ ὡραῖον φῦλον. Ὅτε πρό τινος ἐπίσημός τις Μορμόνος κατεδιώκετο ὑπὸ τῶν ἀμερικανικῶν δικαστηρίων διὰ τὰς μορμονικὰς αὐτοῦ ἀρχάς, ἐπιβλητικὴ διαδήλωσις ἐγένετο πρὸς ἀπόλυσιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς φυλακῆς. Τῆς διαδηλώσεως δὲ ταύτης ἡγοῦντο πολλαὶ ἑκατοντάδες κυριῶν, φέρουσαι σημαίαν, ἐφ' ἧς ἀνεγινώσκετο αὕτη ἡ ἐπιγραφή: *Θέλομεν τὴν πολυγαμίαν*. Καὶ ὅτε πάλιν ἡ Κυβέρνησις, ἐν ἔτει 1871, ἠπείλησεν ὅτι θὰ μετήρχετο σοβαρὰ μέτρα κατ' αὐτῶν, καὶ ἀπέστειλε στρατὸν κατὰ τῆς Salt Lake, ἀναφορὰ φέρουσα τὰς ὑπογραφὰς οὐχὶ ὀλιγωτέρων τῶν 2,500 κυριῶν ἐπεδόθη πρὸς τὸν πρόεδρον Gran, δι' ἧς ἐζητεῖτο παρ' αὐτοῦ ἡ παῦσις τῶν βιαίων μέτρων. Ἐν τούτοις καὶ σήμερον οἱ ἀπόστολοι τοῦ μορμονισμοῦ κατορθοῦσι νὰ ποιῶσι προσηλύτους εἰς πᾶσαν χώραν τῆς γῆς, καὶ πολλάκις τοῦ ἐνιαυτοῦ ὁλόκληροι συνοδεῖαι *νέας πραγματείας*, πρὸ πάντων δὲ, ὡς φυσικὸν, νεοφώτιστοι κυρίαι, ἀφικνοῦνται εἰς τὴν πόλιν Salt Lake. Ἐξαιρετικῶς μείζων ἀριθμὸς αὐτῶν προέρχεται ἐκ τῶν Σκανδιναυϊκῶν χωρῶν, ἀλλ' ὅμως καὶ ἡ ἄλλη Ἀμερικὴ, ἡ Ἀγγλία καὶ αὐτὴ ἡ Γερμανία παρέχουσι τὴν συμβολὴν αὐτῶν. Ἀνάγκη ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ πολυγαμία δὲν καθιερώθη παρὰ τοῖς Μορμόνοις σὺν τῇ συστάσει τῆς αἱρέσεως, ἀλλ' εἰσήχθη τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1842 συνεπείᾳ *ἀποκαλύψεως*, συμβάσης εἰς τὸν Ἰωνᾶν Σμὶθ, τὸν πρῶτον προφήτην, καθ' ἣν ἐδηλώθη αὐτῷ ὅτι οἱ *ἅγιοι τῆς δευτέρας παρουσίας* (οὕτως ἀποκαλοῦσιν ἑαυτοὺς οἱ Μορμόνοι) ὀφείλουσι νὰ ἀκολουθῶσι τὸ παράδειγμα τῶν βασιλέων Δαυὶδ καὶ Σολομῶντος. Ἐπὶ τῇ βάσει παλαιοῦ τινος μύθου, οὗτινος τὸ χειρόγραφον ἀνεκάλυψεν ὁ Ἰωνᾶς Σμὶθ, ἐκήρυττεν ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ βασιλέως τῶν Ἰουδαίων Σεδεκία κλάδος τις τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ ἀφίκετο εἰς Ἀμερικὴν, οἱ δὲ τούτων διάδοχοι ὅτι ἔμελλον νὰ ἐπαναλάβωσι τὸν ἀρχαῖον βίον συνῳδὰ πρὸς τὰς ἐντολὰς τῆς παλαιᾶς Διαθήκης. Ὁ Μορμὸν ἦτο μυθικός τις ἥρως ἐκ τῶν προπατόρων τῶν σημερινῶν Λευϊτῶν, οὗτος δὲ βεβαίως ὑπῆρξεν ὁ Ἀβραὰμ τοῦ νέου κόσμου, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔλαβε τὸ ὄνομα τό τε βιβλίον τοῦ Σμὶθ καὶ ἡ αἵρεσις αὐτή. Συνῆλθον δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς οἱ *πιστοὶ* ἐν Fayetteville τῆς πολιτείας Ὄχιο, ἀλλ' ἡ μισαλλοδοξία αὐτῶν προεκάλεσε γενικὸν κατ' αὐτῶν διωγμὸν, καὶ οὕτω ἐτράπησαν εἰς πλάνητα βίον, μέχρις οὗ ἐν ἔτει 1840 ἵδρυσαν ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Μισσισσιπῆ ἐν Ἰλλινουᾶ τὴν πόλιν Nauvoo καὶ ᾠκοδόμησαν αὐτόθι τὸν πρῶτον αὐτῶν ναόν. Ἐνταῦθα ὁ Ἰωνᾶς Σμὶθ ἦρχε τῆς Κοινότητος ὡς δικτάτωρ, τὴν μὲν πρωΐαν ἐπιθεωρῶν τοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις ὡς στρατηγὸς, μετὰ δὲ τὸ γεῦμα διδάσκων τὸν λαόν του τὰ δόγματα τῆς μορμονικῆς Βίβλου. Ἀλλὰ μετὰ ἑξαετῆ ἥσυχον βίον ἡ Κοινότης ἦλθεν εἰς διενέξεις πρὸς τοὺς γείτονας, αἵτινες ἀπέληξαν εἰς φανερὸν πόλεμον, καθ' ὃν ἐφονεύθη ὁ προφήτης. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἄρχεται ἐποχὴ μεγάλης δοκιμασίας διὰ τοὺς Μορμόνους, διότι ἔκτοτε μέχρι τοῦ 1848 διῆλθον διὰ δεινῶν ταλαιπωριῶν καὶ κινδύνων παντοειδῶν, διὰ συνεχῶν ἀγώνων πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς Ἰνδοὺς, πλανώμενοι καὶ κακουχούμενοι, μέχρις οὗ τέλος ἔφθασαν διὰ μέσου τῶν ὀρέων εἰς τὴν Ἀλμυρὰν Λίμνην (Salt Lake), ὅπου τὴν τέως ἔρημον χώραν μετέβαλον ἔκτοτε εἰς ἀνθηρὸν κῆπον. Ὁ γνωστὸς Brigham Young ὑπῆρξε διάδοχος τοῦ Σμὶθ εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς Κοινότητος, ἧς καὶ οὗτος ἦρξεν ἐπίσης δικτατορικῶς. Ἐν ἔτει 1856 κατώρθωσε μάλιστα νὰ ἐξαναστῇ κατὰ τῶν ἀρχῶν τῆς Ὁμοσπονδίας, νὰ ἐκδιώξῃ αὐτὰς, καὶ νικητὴς νὰ ἀναδειχθῇ εἰς τὴν ἐπισυμβᾶσαν συμπλοκὴν πρὸς τὰ κυβερνητικὰ στρατεύματα κατὰ τὴν 15 Φεβρουαρίου 1858. Τελευταῖον μάλιστα ὁ Ἴουγκ κατώρθωσε νὰ ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τῆς ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως ὡς διοικητὴς τῆς Κοινότητος, μέχρις οὗ μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του ἡ Κυβέρνησις ἀνέθηκε πάλιν τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν εἰς ὑπάλληλον ὑπ' αὐτῆς διορισθέντα. Ἀλλ' ἔτι καὶ σήμερον ὁ ὑπάλληλος οὗτος καὶ τὸ ὑπ' αὐτὸν προσωπικὸν ὑπάρχουσιν ὡσεὶ μεμονωμένοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς Κοινότητος, ἥτις ὅλως σχεδὸν ἀνεξαρτήτως διοικεῖται ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῶν δώδεκα Ἀποστόλων. Προΐσταται δ' αὐτῆς νῦν ὁ νέος *προφήτης, μάντις* καὶ *διδάσκαλος* κ. John Taylor.

Ὁ κ. Τάϋλωρ εἶνε ἀνὴρ παραστήματος ἀξιοπρεποῦς καὶ λίαν εὐπροσήγορος ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀναστροφῇ. Ἠξίωσε νὰ δεχθῇ ἡμᾶς ἐν τῷ ἀρχείῳ του, ἐν τῇ *Οἰκίᾳ τοῦ Λέοντος*, ὅπου καὶ ὁ Ἴουγκ κατῴκει ζῶν, ἔτι δὲ καὶ νῦν διαμένουσιν αἱ πολυάριθμοι αὐτοῦ χῆραι καὶ τὰ ὀρφανά. Ἡ αἴθουσα, ἥτις χρησιμεύει πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ξένων, ὁμοιάζει πρὸς δημόσιον γραφεῖον. Χάρται καὶ σχεδιογραφήματα καλύπτουσι τοὺς τοίχους, ἀφ' ὧν εἰσὶν ἀνηρτημέναι αἱ εἰκόνες τοῦ Βρίγαμ Ἴουγκ καὶ τῶν ἀποστόλων του εἰς φυσικὸν σχῆμα. Ὁ νῦν προφήτης εἶνε περίπου ἑξηκοντούτης, ἀναστήματος μέσου, εὐρύστερνος, καὶ ἐπαγωγὸς τὴν ὄψιν. Εὐχαρίστως ἀπήντησεν εἰς τὰς πολλὰς ἐρωτήσεις, ἃς τῷ ἀπηυθύναμεν, αὐτὸς δὲ ἔτρεψε τὸν λόγον ἐπὶ τῆς ὀλιγοχρονίου, ἀλλὰ τοσούτῳ πολυταράχου ἱστορίας τοῦ λαοῦ του. Καὶ ἀπὸ τῆς μορφῆς δὲ καὶ αὐτοῦ δὲν λείπει ἔκφρασίς τις ἀθυμίας καὶ ἀποκαρτερήσεως, τὸ δὲ σῶμά του ἤρχισε κυρτούμενον ἐκ τοῦ βάρους τῶν δεινῶν καὶ τῆς ἡλικίας. Ἄλλως δὲ γνωστὸν εἶνε ὅτι ὁ προφήτης καὶ ἐπληγώθη πολλάκις κατὰ τοὺς πρὸς τοὺς *ἀπίστους* ἀγῶνας. Μεγάλη εἶνε ὡσαύτως ἐν τοῖς πιστοῖς ἡ ἐπιῤῥοὴ καὶ ἡ ὑπόληψις τοῦ πατριάρχου Σμὶθ, ὃν οἱ μὲν ὀπαδοὶ αὐτοῦ θεωροῦσιν ὡς πρότυπον ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας, οἱ δὲ ἐχθροί του ὡς *κατεργάρην* ἄξιον ἀγχόνης. Ἡ συμπεριφορά του δὲν εἶνε ἑλκυστικὴ, τὰ δὲ ἰσχυρὰ καὶ ἐντόνως διατετυπωμένα χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ παριστῶσιν αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον σκληροῦ καὶ ἀπροσιστικοῦ χαρακτῆρος· μεγάλοι δὲ, λοξῶς βλέποντες ὀφθαλμοὶ, καταδεικνύουσι τὴν ὕπουλον αὐτοῦ φύσιν. Ἀλλὰ περὶ τῆς ἀληθείας ἢ μὴ τῶν λεγομένων περὶ τοῦ πατριάρχου ὁ περιηγητὴς δυσκόλως δύναται νὰ ἀποφανθῇ.—Ἀπέκτησε δὲ ἐσχάτως ἡ πόλις τῶν πιστῶν καὶ νέον ναὸν, οἰκοδομηθέντα κατά τι σχέδιον προσομοιάζον πρὸς γοτθικὸν ῥυθμὸν, καὶ πλησίον τοῦ παλαιοῦ, ὅστις ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς μεγαλοπρεπῆ αἴθουσαν ᾠδείου, ὡοειδῆ τὸ σχῆμα, ἢ πρὸς ἐκκλησίαν, εἶνε ὅμως θαυμασίως ᾠκοδομημένη ὅπως πληροῖ τοὺς ὅρους τῆς ἀκουστικῆς. Τὰ ἔδρανα ἐν αὐτῇ εἰσὶ διατεθειμένα ὡς ἐν τοῖς ἱπποδρόμοις, ἀμφιθεατρικῶς. Ἀμφότεραι δὲ αἱ οἰκοδομαὶ, ἥ τε παλαιὰ καὶ ἡ νέα, εἰσὶ μαρτύρια προφανῆ τῆς μεγάλης ὑλικῆς εὐημερίας τῆς Κοινότητος, καὶ ἀναιροῦσιν ἄδην τὴν πολλάκις ἐπαναληφθεῖσαν προφητείαν παρ' ἀνθρώπων ἀγνοούντων τὰ τῆς Κοινότητος, περὶ προσεχοῦς δῆθεν αὐτῆς καταπτώσεως. Ἡ Κυβέρνησις ὅμως οὐδαμῶς ὑποτιμᾷ τὰς προσηλυτιστικὰς ἐνεργείας τῶν Μορμόνων, ἀλλὰ μόνον προσποιεῖται ὅτι δὲν βλέπει. Ἐν τῇ ποικίλῃ καὶ παραδόξῳ θρησκευτικῇ κινήσει, ἥτις ἐπικρατεῖ πανῦν ἐν Ἀμερικῇ, οὐδ' αὐτὴ τοῦ ὑλισμοῦ ἡ πρόοδος θέλει δυνηθῇ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἰσχὺν τοῦ μορμονισμοῦ· τοῦτο δὲ διότι οἱ προφῆται, ἐπίσκοποι καὶ ἀπόστολοι τὴν μεγάλην αὐτῶν ἐπιῤῥοὴν μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν των ἔχουσιν οὐχὶ μόνον διότι θεωροῦνται ὡς οἱ ὁσιώτατοι τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ διότι εἰσὶν οἱ πρώτιστοι ἔμποροι ἐν τῇ πολιτείᾳ Utah.

Τὸ αὐστηρὸν καὶ μονότονον τοῦ βίου τῶν μελῶν τῆς Κοινότητος μετεδόθη καὶ εἰς ὅλην τὴν ἄλλην πόλιν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε παντελὴς σχεδὸν ἔλλειψις τόπων διασκεδάσεως ἐπικρατεῖ ἐν αὐτῇ. Μόνον ἓν θέατρον ὑπάρχει ἐν τῇ πόλει ἀνοικτὸν ἐπὶ ὀλίγους μῆνας. Ἄλλως δὲ οἱ πιστοὶ καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα εἰσὶ δεδομένοι ἀπεριεσπάστως εἰς τὰ ἔργα των, οὐδόλως ἔχοντες καιρὸν πρὸς διασκεδάσεις, τὴν δὲ Κυριακὴν ὅλην ἀφιεροῦσιν εἰς προσευχὴν καὶ ἀργίαν. Τὴν μόνην δ' αὐτῶν διασκέδασιν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀποτελοῦσιν αἱ δογματικαὶ συζητήσεις, ἃς διεξάγει κατ' οἶκον ὁ κοινὸς σύζυγος πρὸς τὰς πολυπράγμονας αὐτοῦ συζύγους.

Μόνον οἱ ἀλλόθρησκοι ἄγουσιν εὔθυμον βίον. Ὑπάρχει ἐν τῇ πόλει ἀξιόλογον ξενοδοχεῖον, ἐκ τοῦ προδόμου τοῦ ὁποίου βλέπει τις ὅλην τὴν ἐπικρατοῦσαν κίνησιν ἐν τῇ μᾶλλον συχναζομένῃ ὁδῷ τῆς ἁγίας πόλεως. Παρὰ τὰς ψυχρὰς καὶ ἄνευ ἐκφράσεως μορφὰς τῶν Μορμόνων ἀναγνωρίζει τις πολλάκις τὸν γνωστὸν τύπον τοῦ χρυσοθήρα, ὅστις καὶ ἐνταῦθα δὲν εἶνε ἧττον τραχὺς καὶ φιλοτάραχος ἢ ἀλλαχοῦ, ἢ μαῦρόν τινα ἔχοντα ἐξωτερικὸν εὐπρεπὲς ἢ καὶ ὅμιλον ἰθαγενῶν Ἰνδῶν. Οἱ Ἰνδοὶ οὗτοι εἰσὶ νῦν οἱ Ἀθίγγανοι τοῦ νέου κόσμου, ζῶντες βίον πλάνητα καὶ ἀμέριμνον, ἀνήκουσι δὲ οὐχὶ εἰς τοὺς ἐρυθροδέρμους, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν φυλὴν τῶν Ἐσκιμώων, τῶν βορειότατα οἰκούντων. Ἡ ἐνδυμασία αὐτῶν, συνισταμένη ἐκ ῥακῶν εὐρωπαϊκῶν ὑφασμάτων καὶ ἀγροίκων φυσικῶν κοσμημάτων εἶνε ὅ,τι δύναταί τις νὰ φαντασθῇ γελοιωδέστατον. Οὐχ ἧττον ὡς λείψανα φυλῆς ὁσημέραι ἐκλειπούσης παρέχουσιν οὐ μικρὸν ἐνδιαφέρον εἰς τὸν παρατηρητήν. Ἔρχονται δὲ εἰς τὴν χώραν τῶν Μορμόνων ἱκανῶς πολυάριθμοι ἔτι, καθότι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ Utah ὑπερβαίνει τὰς 10.000. Καὶ ἐκ μὲν τῶν πέριξ τῆς μορμονικῆς πρωτευούσης ἔχουσιν ἐκλίπει ἐντελῶς, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐξακολουθοῦσι προσερχόμενοι μακρόθεν εἰς τὴν πόλιν, εἴτε χάριν ἀγορᾶς, εἴτε πρὸς πώλησιν τῶν πενιχρῶν αὐτῶν προϊόντων. Ἅμα δὲ ἀφικνούμενοι ἱδρύουσι τὰς σκηνὰς αὐτῶν ἐγγὺς τῆς εἰσόδου τῆς πόλεως κατ' ἀρχαῖον ἔθος, ὅπως παραμείνωσιν ἐπί τινα χρόνον. Ἀξιοθαύμαστος εἶνε ἡ περὶ τὸ ἱππεύειν ἐμπειρία αὐτῶν, διότι ἁπλοῦν μόνον σχοινίον τοῖς ἀρκεῖ ὅπως ὁδηγῶσιν ἵππον, χαλινὸς δὲ

καὶ ἐφίππιον εἰσὶ πράγματα ἄγνωστα αὐτοῖς. Κατὰ τοῦτο οὐδ' αὐτοὶ οἱ Κιρκάσιοι δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς αὐτούς. Οἱ Μορμόνοι διατελοῦσιν εἰς λίαν φιλικὰς σχέσεις πρὸς αὐτούς, ἐκ τούτου δὲ ὑποπτεύουσι τινὲς ὅτι εἶχον μυστικὴν μετ' αὐτῶν συμμαχίαν κατὰ τῆς τελευταίας μεταναστεύσεως, ἥτις εἶχε λάβει ἐπιφόβους διαστάσεις, ὅτε εἰς τὰ πρὸς νότον τῆς ἁγίας πόλεως ὄρη εἶχον ἀνακαλυφθῆ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῷ ἐγγὺς κειμένῳ φρουρίῳ Douglas ἑδρεύει πάντοτε στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα, ἱκανὸν ἵνα κρατῇ εἰς τάξιν τούς τε Μορμόνους καὶ τοὺς Ινδούς.

Ἡ περὶ τὴν μορμονικὴν πρωτεύουσαν κοιλὰς ἔχει ἱκανὰ τὰ ἀξιοθέατα μέρη, ἀλλ' ὁ περιηγητὴς ὁ περιοδεύων τὴν γῆν εὑρίσκει πολλαχοῦ πολλῷ ἀξιολογώτερα ἵνα σταματήσῃ τὰ βλέμματά του. Οὐχ ἧττον ἡ πολιτεία Utah κέκτηταί τι τὸ ὅλως ἔκτακτον καὶ ἀξιοθέατον, τοῦτο δ' εἶνε ἡ *Ἀλμυρὰ Λίμνη* καὶ τὰ ἐν αὐτῇ λουτρά, κατεσκευασμένα κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Ὀστένδης ἢ τῆς Τρουβίλλης. Λούονται δὲ ἐν αὐτῇ ἀναμίξ, ἄνευ διακρίσεως φύλου ἢ ἡλικίας. Ἐνῷ ἐπὶ τῆς ξυλίνης ἀποβάθρας, ἥτις εἰσχωρεῖ εἰς τὴν λίμνην, περιφέρονται οἱ θεαταί, κάτω ἐν τῇ λίμνῃ αἱ χαριέσταται Μορμονίδες κολυμβῶσι, καταδύονται, καὶ παίζουσι κυνηγούμεναι καὶ πλήττουσαι τὰ ὕδατα, ὡς αἱ Νηρηΐδες τοῦ μύθου. Νεανίαι καὶ νεάνιδες ἁμιλλῶνται περὶ τὰς καταδύσεις καὶ ἄλλας κολυμβητικὰς ἀσκήσεις, ἐνῷ παρέκει εὔσαρκός τις Μορμόνος βοηθεῖ εὐλαβῶς τὴν πολυάριθμόν του οἰκογένειαν ἵνα μάθῃ νὰ ἐπιπλέῃ. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ὕδωρ διὰ τὴν ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσαν μεγάλην ποσότητα ἅλατος ὑποβαστάζει καλῶς τοὺς πλέοντας, καὶ πρὸς τούτοις εἶνε διαυγέστατον, οὐδεμία λεπτομέρεια τῆς ἀστείας σκηνῆς διαφεύγει τὸ βλέμμα τοῦ περιέργου θεατοῦ. Καὶ κατὰ μὲν τὴν κομψότητα τῶν στολῶν ἃς φέρουσιν αἱ λουόμεναι, τὰ λουτρὰ τῆς Ἁλμυρᾶς Λίμνης οὐδαμῶς ὑπολείπονται τῶν ἄλλων, κατὰ τἆλλα ὅμως ὑστεροῦσι πολὺ ἔτι. Ἓν μόνον κατάστημα πρὸς κατοικίαν ὑπάρχει ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, καὶ παρ' αὐτὸ καπηλεῖόν τι, ἐν ᾧ δύναταί τις ἀντὶ ἑκατοστῶν τινων νὰ εὕρῃ ἀναψυκτικόν τι ποτόν· ἐπὶ δὲ τῆς ἄμμου σειρὰ ξυλίνων παραπηγμάτων διὰ τοὺς λουομένους, καὶ τέλος ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμός. Ἡ μετὰ τῆς πόλεως συγκοινωνία γίνεται διά τινος κλάδου τοῦ σιδηροδρόμου, ἐνεργεῖται δὲ ἁπλούστερον ἔτι ἢ ὡς ἐν γένει συμβαίνει ἐν Ἀμερικῇ. Ἡ ἁμαξοστοιχία δὲν σταματᾷ εἰς τοὺς δύο σταθμούς, εἰς οὓς προσεγγίζει, ἀλλὰ μόνον ἐπιβραδύνει τὸν δρόμον της, ὁ δὲ ἐπιβάτης εὑρίσκεται εἰς τὸ φοβερὸν δίλημμα ἢ νὰ εἰσπηδήσῃ μὲ κίνδυνον νὰ συντριβῇ, ἢ . . . νὰ ἐγκαταλειφθῇ ὑπὸ τῆς ἁμαξοστοιχίας.

[Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ]. Λ*

ΑΛΕΚΤΡΥΟΝΟΜΑΧΙΑΙ ΕΝ ΜΑΔΡΙΤΗι

Ἓν τῶν περιεργοτέρων θεαμάτων ἐν Μαδρίτῃ εἶνε αἱ ἀλεκτρυονομαχίαι.

Εὑρισκόμενος αὐτόθι, ἀνέγνων ἡμέραν τινὰ ἔν τινι ἐφημερίδι τὴν ἑπομένην εἰδοποίησιν·

«Ἐν τῇ αὔριον δοθησομένῃ παραστάσει ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ de Gallos de Recoletos γενήσονται σὺν τοῖς ἄλλοις δύο ἀλεκτρυονομαχίαι, ἐν αἷς πολεμήσουσιν ἀλέκτορες τῶν γνωσῶν ἐμμανῶν περὶ τὰ τοιαῦτα Francisco Calderon καὶ Don José Diez. Ἐλπίζεται ὅτι ἡ διασκέδασις θὰ εἶνε ζωηροτάτη». Τὸ θέαμα ἤρχιζε τὴν μεσημβρίαν, ὥστε ἀπεφάσισα νὰ ὑπάγω. Ἡ χάρις καὶ ὁ ἰδιότροπος ῥυθμὸς τοῦ θεάτρου τούτου μὲ κατέπληξεν. Ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς ἐξοχικὸν κιόσκιον εἰ καὶ δύναται νὰ περιλάβῃ χίλια περίπου ἄτομα. Τὸ σχῆμα εἶνε ἀκριβῶς κυλινδρικόν, ἐν τῷ μέσῳ ὑψοῦται ἡ τηλία, εἶδος ἐξέδρας κυκλικῆς ἐχούσης ὕψος δώδεκα περίπου ποδῶν, κεκαλυμμένης διὰ πρασίνου τάπητος καὶ περιπεφραγμένης ὑπὸ σιδηρῶν κιγκλίδων ὕψους μετρίου. Ἡ τηλία ἀποτελεῖ τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ συνάπτονται αἱ τῶν ἀλεκτρυόνων μάχαι. Μεταξὺ τῶν ῥάβδων τῶν σιδηρῶν κιγκλίδων ἐκτείνεται δίκτυον ἐκ σύρματος, παρεμποδίζων τὴν φυγὴν τῶν ἀθλητῶν. Πέριξ δὲ τοῦ οἱονεὶ τούτου κλωβοῦ, οὗ τὸ ἐκ σανίδων ἔδαφος εἶνε εὐρύχωρον ὡς τράπεζα ἑστιατορίου, ὑπάρχει ἐν κύκλῳ σειρὰ ἑδρῶν, καὶ ὄπισθεν αὐτῆς ἑτέρα ὀλίγον ὑπερκειμένη, ἀμφότεραι δὲ αἱ σειραὶ αὗται καλύπτονται ὑπὸ ἐρυθροῦ ὑφάσματος. Ἐπὶ τῶν πλείστων ἐμπροσθίων ἑδρῶν εἰσὶ γεγραμμέναι μεγάλοις γράμμασιν αἱ λέξεις: Presidente, secretario, καθὼς καὶ ἄλλοι τίτλοι τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ δικαστήριον τῶν ἑλλανοδικῶν. Ὑπεράνω τῶν σειρῶν τούτων ὑψοῦνται τὰ δημόσια θρανεῖα, τὰ ὁποῖα εἰσὶ τεθειμένα κατὰ βαθμῖδας, διηκούσας μέχρι τῶν ἄκρων, ἔνθα διανοίγεται στοὰ ἐπὶ δέκα ἐλαφρῶν κιόνων στηριζομένη. Τὸ φῶς εἰσέρχεται ἄνωθεν. Τὸ ζωηρὸν ἐρυθρὸν χρῶμα τῶν ἑδρῶν τῶν κριτῶν, τὰ ἐπὶ τῶν τείχων ἀπεικονισμένα ἄνθη, οἱ κίονες, τὸ φῶς, ὁ ἀὴρ ἐν γένει τοῦ θεάτρου, παριστῶσι καινόν τι καὶ γραφικόν, ὅπερ εὐαρεστεῖ καὶ τέρπει. Κατὰ πρώτην ὄψιν φαίνεται ὅτι εἰς τὸ μέρος τοῦτο προώρισται μᾶλλον νὰ ἀντηχήσῃ εὐφροσύνος τις μουσική, ἢ νὰ ἀκουσθῶσιν οἱ ἀπαίσιοι κρωγμοὶ ἀλληλοσφαζομένων πτηνῶν.

Ὅτε εἰσῆλθον, ὑπῆρχεν ἤδη ἐκεῖ ἑκατοστύς τις προσώπων. «Τί ἄνθρωποι εἶνε αὐτοί;» εἶπον κατ' ἐμαυτόν. Τῇ ἀληθείᾳ, οἱ θαμῶνες τοῦ ἀμφιθεάτρου τῶν ἀλεκτρυόνων δὲν ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς τῶν ἄλλων θεάτρων. Εἶνε κρᾶμα ἰδιόρρυθμον, ὅπερ μόνον ἐν Μαδρίτῃ βλέπει τις. Οὔτε γυναῖκες, οὔτε παῖδες, οὔτε στρατιῶται ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα, ἀλλ' οὔτε καὶ ἐργάται, καθόσον αἱ παραστάσεις δίδονται καθ' ἡμέρας ἐργασίμους καὶ ἐν ὥρᾳ ἀκαταλλήλῳ. Καὶ ὅμως ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ τούτῳ βλέπει τις ποικιλίαν ὄψεων, ἐνδυμασιῶν καὶ στάσεων μεγαλειτέραν ἢ ἐν πάσῃ ἄλλῃ συναθροίσει. Οἱ ἐν αὐτῷ συχνάζοντες εἰσὶν ἄνθρωποι μὴ ἔχοντες τί νὰ πράξωσι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, τουτέστιν ἠθοποιοὶ μὲ μακρὰς κόμας καὶ μὲ πτερωτὸν πῖλον, ταυρομάχοι φέροντες ἐρυθρὰν ταινίαν περὶ τὴν ὀσφύν, φοιτηταί, ὧν ἡ ὄψις φέρει ἴχνη νυκτὸς διελθούσης ἐν χαρτοπαιγνίῳ, ἔμποροι ἀλεκτρυόνων, κομψοὶ νεανίαι, κύριοι προβεβηκότες καὶ τέλος οἱ *διοργανωταὶ* τοῦ θεάματος φέροντες μελανὴν ἐνδυμασίαν μετὰ χειροκτίων μαύρων καὶ μεγάλων λαιμοδετῶν. Οἱ τελευταῖοι ἵσταντο περὶ τὸν κλωβόν. Ἀπωτέρω βλέπει τις Ἄγγλον τινά, ἄεργόν τινα ἐξ ἐκείνων, οὓς παρατηρεῖ τις πανταχοῦ, τοὺς ὑπηρέτας τοῦ ἀμφιθεάτρου, κυρίαν τινὰ ὑπόπτου ἐξωτερικοῦ, ἀστυνομικὸν κλητῆρα. Ἐξαιρουμένων τῶν ξένων καὶ τοῦ κλητῆρος, οἱ λοιποί, κύριοι, ταυρομάχοι, ἔμποροι, ἠθοποιοί, γνωρίζονται ἅπαντες, καὶ συνομιλοῦσιν ὅλοι περὶ τῶν ἰδιοτήτων τῶν ὑπὸ τοῦ προγράμματος τοῦ θεάτρου ἀγγελθέντων ἀλεκτρυόνων, περὶ τῶν στοιχημάτων τῆς προτεραίας, περὶ τῶν κατὰ τὴν μάχην συμβάντων, περὶ τῶν ποδῶν, πτερῶν, πλήκτρων, πτερύγων, βαμφῶν, τραυμάτων κτλ. τῶν μαχητῶν, ἐκθέτοντες τὸ πλούσιον λεξιλόγιον τῆς τέχνης των, καὶ μνημονεύοντες τῶν κανόνων, τῶν παραδειγμάτων, τῶν ἀλεκτρυόνων τῶν παρελθόντων ἐτῶν, τῶν μαχῶν, καὶ τῶν περιφήμων νικῶν καὶ ἡττῶν.

Τὸ θέαμα ἤρχισε κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν. Ἄνθρωπός τις παρουσιάσθη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀμφιθεάτρου κρατῶν χάρτην ἐν τῇ χειρὶ καὶ ἤρξατο ἀναγινώσκων. Γενικὴ ἐπεκράτησε σιωπή. Ἀνέγνω ὁλόκληρον σειρὰν ἀριθμῶν ὑποδηλούντων τὸ βάρος τῶν διαφόρων ζευγῶν, ἅπερ ἔμελλον νὰ πολεμήσωσι, καθόσον, λαμβανομένου τοῦ μέσου ὅρου, οἱ ἀλέκτορες δὲν ὀφείλουσι νὰ ζυγίζωσιν ὁ μὲν πλέον τοῦ δὲ πέραν μέτρου τινὸς ὁριζομένου ὑπὸ τοῦ κώδικος τῆς τέχνης. Οἱ διάλογοι ἐπανήρχισαν, εἶτα ἔπαυσαν αὖθις πάραυτα. Ἀκολούθως προὐχώρησεν ἄλλος τις φέρων ὑπὸ μάλης δύο κιβώτια στρογγύλα. Ἤνοιξε μίαν θύραν τῶν κιγκλίδων, ἀνέβη ἐπὶ τῆς τηλίας καὶ ἐναπέθηκε τὰ δύο κιβώτια εἰς τοὺς δύο δίσκους πλάστιγγος ἐκ τῆς στέγης ἀνηρτημένης. Δύο μάρτυρες ἐβεβαιώθησαν περὶ τῆς ἰσότητος τῶν βαρῶν. Ὅλοι ἐκάθησαν. Ὁ πρόεδρος κατέλαβε τὴν θέσιν του, ὁ δὲ γραμματεὺς ἔκραξε «*Σιωπή!*» Ὁ ζυγοστάτης καὶ ἕτερος ὑπηρέτης ἔλαβον ἕκαστος ἓν κιβώτιον, ὅπερ ἐκόμισαν εἰς τὰς δύο ἀντικειμένας εἰσόδους τοῦ περιφράγματος, καὶ ἠνέῳξαν συγχρόνως ἀμφότερα. Οἱ ἀλεκτρυόνες ἐξῆλθον τῶν κιβωτίων, αἱ δὲ θύραι ἐκλείσθησαν ἐκ νέου. Οἱ θεαταὶ ἐτήρησαν ἐπί τινας στιγμὰς σιγὴν βαθεῖαν.

Ἦσαν δύο ἀνδαλούσιοι ἀλεκτρυόνες *ἀγγλικοῦ γένους*, ἵνα μεταχειρισθῶ τὸν περίεργον ὁρισμὸν, ὃν μοὶ ἔδωκε παρακαθήμενος θεατής, ὑψηλοί, κάτισχνοι, εὐθεῖς ὡς ἄτρακτοι, μετὰ μακροῦ εὐκινήτου λαιμοῦ, ἐντελῶς ἄπτεροι κατὰ τὰ κατώτερα μέρη καὶ ἄνω τοῦ στήθους, ἄνευ λόφων, μικροκέφαλοι καὶ ἔχοντες ὀφθαλμοὺς τεκμηριῶντας τὸν πολεμικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα. Οἱ θεαταὶ ἐξήτασαν αὐτοὺς μετὰ προσοχῆς χωρὶς οὐδὲν νὰ εἴπωσιν. Οἱ *ἀφωσιωμένοι*, κατὰ τὰς βραχυχρονίους ταύτας στιγμάς, ἐκ τῶν χρωμάτων, τοῦ σχήματος, τῶν κινήσεων τῶν δύο ζώων κρίνουσι τίς ἔσται πιθανῶς ὁ νικητής. Ἀκολούθως προτείνουσι τὰ στοιχήματα. Ὡς ἕκαστος ἐννοεῖ, ἡ κρίσις των αὕτη εἶνε λίαν ἀβεβαία, ἀλλ' ἡ ἀβεβαιότης πρὸ πάντων παρέχει ζωηρότητα εἰς τὸ παιγνίδιον. Αἴφνης ἡ σιωπὴ διακόπτεται δι' ἐκρήξεως φωνῶν.

—«Un duro por el derecho!—Un duro por el izquierdo!—Va! Tres duros por el negro! —Quatros duros por el pardo — Una onza por el chico!—Va!—Va por el negro!—Va por el pardo!»—«Ἓν σκοῦδον ὑπὲρ τοῦ δεξιοῦ! —Ἓν ὑπὲρ τοῦ ἀριστεροῦ! — Ἔχει καλῶς! — Τρία σκοῦδα ὑπὲρ τοῦ μαύρου!—Τέσσαρα σκοῦδα ὑπὲρ τοῦ φαιοῦ! – Ὀγδοήκοντα φράγκα ὑπὲρ τοῦ μικροῦ!—Ἔχει καλῶς!—Πάει διὰ τὸν μαῦρον! —Πάει διὰ τὸν φαιόν!»

Πάντες ὠρύονται, κινοῦσι τὰς χεῖρας, δεικνύουσιν ἀλλήλους διὰ τῶν ῥάβδων των, τὰ στοιχήματα διασταυροῦνται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ἓν ἑκατομμύριον φράγκων ἐκτίθεται.

Οἱ δύο ἀλεκτρυόνες κατ' ἀρχὰς δὲν προσβλέπωσιν ἀλλήλους. Ὁ μὲν στρέφεται πρὸς τὸ ἓν μέρος, ὁ δὲ ἄλλος πρὸς τὸ ἕτερον. Κρώζουσιν, ἐκτείνουσι τὸν λαιμὸν πρὸς τοὺς θεατάς, ὡς ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτούς: *Τί θέλετε;* εἶτα ὀλίγον κατ' ὀλίγον, χωρὶς νὰ φαίνωνται ὅτι παρετηρήθησαν, προσεγγίζουσιν ἀλλήλους οὕτως, ὥστε θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ζητεῖ νὰ προκαταλάβῃ τὸν ἄλλον ἐξαίφνης. Πάραυτα, μὲ τὴν ταχύτητα ἀστραπῆς, συγκρούονται εἰς τὸν ἀέρα καὶ πίπτουσιν αὖθις, διαχέοντες περὶ αὐτοὺς νέφος πτερῶν. Μετὰ τὴν πρώτην σύγκρουσιν, σταματῶσι καὶ μένουσιν ὡσεὶ καρφωμένοι εἰς τὸ ἔδαφος ὁ εἷς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, ἔχοντες προτεταμένον τὸν λαιμὸν, τὰ δὲ ῥάμφη αὐτῶν σχεδὸν ἐφαπτόμενα, ὡς εἰ ἤθελον νὰ βίψωσι κατ' ἀλλήλων διὰ τῶν ὀφθαλμῶν δηλητήριον. Ἀκολούθως ἀντιμετωπίζονται αὖθις ἀνατινασσόμενοι μεθ' ὁρμῆς, μεθ' ἣ αἱ ἔφοδοι διαδέχονται ἀλλήλας ἄνευ διακοπῆς. Κτυπῶνται διὰ τῶν ποδῶν, τῶν πλήκτρων καὶ ῥαμφῶν αὐτῶν, συστρίγγονται διὰ τῶν πτερύγων των τοσοῦτον ἰσχυρῶς, ὥστε φαίνονται ὡς εἷς μόνος ἀλεκτρυὼν δικέφαλος. Εἰσδύουσιν ὑπὸ τὴν κοιλίαν ἀλλήλων, ῥίπτονται κατὰ τῶν κιγκλίδων τοῦ περιφράγματος, καταδιώκονται, πίπτουσιν, ἔρπουσιν, ἀπαιωροῦνται. Βαθμηδὸν τὰ κτυπήματα ἐπέρχονται πυκνότερα, τὰ πτερὰ τῆς κεφαλῆς πετῶσι μακρὰν, οἱ λαιμοὶ πορφυρίζουσι, καὶ τὸ αἷμα ῥέει.

Μετὰ ταῦτα κεντῶνται κατὰ τὴν κεφαλήν, πέριξ καὶ ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἐκδέρουσιν ἀλλήλους, μὲ τὴν μανίαν δύο οἰστρηλατουμένων, οἵτινες φοβοῦνται μήπως τοὺς χωρίσωσι. Νομίζει τις ὅτι γινώσκουσιν ὅτι εἷς ἐκ τῶν δύο ὀφείλει νὰ ἀποθάνῃ. Οὐδεμίαν φωνὴν, οὐδένα κρωγμὸν ἐκβάλλουσιν, μόνον δὲ ὁ κτύπος τῶν κινουμένων πτερύγων, τῶν συντριβομένων πτερῶν, τῶν ἐπὶ τῶν ὀστῶν πληττόντων ῥαμφῶν ἀκούεται. Οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀνακωχεύουσιν, ἀλλὰ μάχονται μανιωδῶς εὐθὺ πρὸς τὸν θάνατον ἀτενίζοντες.

Οἱ θεαταὶ διὰ προσεκτικοῦ ὀφθαλμοῦ παρακολουθοῦσιν ἁπάσας τὰς κινήσεις αὐτῶν, μετρῶσι τὰ ἀποσπασθέντα πτερὰ, τὰ τραύματα, ὁ θόρυβος τῶν φωνῶν αὐξάνει πάντοτε, τὰ δὲ στοιχήματα γίνονται γενναιότερα.—«Cinco duros por el chico!—Ocho duros por el pardo!—Veinte duros por el negro!—Va! Va!» (Πέντε σκοῦδα ὑπὲρ τοῦ μικροῦ! Ὀκτὼ σκοῦδα ὑπὲρ τοῦ φαιοῦ! Εἴκοσι σκοῦδα ὑπὲρ τοῦ μαύρου! Πάει! Πάει!»)

Κατά τινα στιγμὴν εἷς τῶν δύο ἀλεκτρυόνων κάμνει κίνησιν προδίδουσαν τὸ ὑποδεέστερον τῶν δυνάμεών του, καὶ ἄρχεται δίδων σημεῖα κόπου. Εἰ καὶ ἀνθίσταται πάντοτε, τὰ διὰ τοῦ ῥάμφους αὐτοῦ κτυπήματα εἰσὶ σπανιώτερα, τὰ διὰ τῶν πλήκτρων ἀσθενέστερα, τὰ δὲ πηδήματα αὐτοῦ ὀλιγώτερον ὑψηλά. Φαίνεται ἐννοῶν ὅτι διατρέχει τὸν κίνδυνον τοῦ θανάτου. Δὲν μάχεται πλέον ἵνα φονεύσῃ, ἀλλ' ὅπως μὴ φονευθῇ. Ὀπισθοδρομεῖ, φεύγει, πίπτει, ἀνορθοῦται, ἐπαναπίπτει, κλονίζεται, ὡς ἰλιγιῶν. Τότε τὸ θέαμα ἀρχίζει νὰ γίνεται φρικῶδες. Ἐνώπιον τοῦ λιποψυχοῦντος ἐχθροῦ, ὁ νικητὴς καθίσταται ἄγριος καὶ ὠμός. Τὰ διὰ τοῦ ῥάμφους κτυπήματα αὐτοῦ πίπτουσι πυκνὰ, λυσσώδη, ἀνελεήμονα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ θύματος, μὲ τὴν κανονικότητα βελόνης ραπτομηχανῆς, ὁ λαιμός του διαστέλλεται καὶ συστέλλεται μὲ τὴν ἀκρίβειαν μηχανικοῦ ἐλατηρίου. τὸ ῥάμφος του ἀποσπᾷ τὰς σάρκας, δάκνει αὐτὰς καὶ τὰς διασχίζει, ἔπειτα ἐμβυθίζεται ἐν τῇ πληγῇ καὶ ἀνακυκᾷ αὐτὴν, ὥσπερ ζητῶν ἵνας κεκρυμμένας. Ἀκολούθως πλήττει ἐπανειλημμένως τὴν κεφαλήν, ὡς εἰ ἤθελε νὰ ἀνοίξῃ τὸ κρανίον τοῦ θύματος καὶ νὰ ῥοφήσῃ τὸν ἐγκέφαλόν του. Δὲν ὑπάρχουσι λέξεις δυνάμεναι νὰ ἐκφράσωσι τὴν φρίκην τῶν ἀτερμόνων καὶ ἀδυσωπήτων τούτων κτυπημάτων. Ὁ ἡττημένος σπαράσσει, φεύγει, τρέχει τῇδε κἀκεῖσε ἐν τῇ φυλακῇ, ἀλλ' ὁ δήμιος εἶνε ὄπισθεν αὐτοῦ, πλησίον του, ἐπάνω του, ἀχώριστος ἀπ' αὐτοῦ, ὡς ἡ σκιά του, ἔχων κεκλιμένην τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς τοῦ φυγάδος, ὡς ἐξομολογητής, ἀείποτε πλήσσων, κεντῶν, σχίζων. Ἔχει τι παρεμφερὲς πρὸς κακοῦργον, πρὸς δήμιον. Φαίνεται ψελλίζων εἰς τὸ οὖς τοῦ θύματός του, νομίζει τις ὅτι ἕκαστον κτύπημα τὸ συνοδεύει καὶ διὰ μιᾶς ὕβρεως· «Ἰδού! Λάβε! Ἔρρε! Ἀπόθανον! Ὄχι, ζῆσον! Λάβε κ' αὐτὸ, καὶ τοῦτο καὶ ἓν ἀκόμη!» Ἡ αἱμοβόρος αὐτοῦ λύσσα εἰσχωρεῖ, νομίζετε, εἰς τὰς φλέβας σας, ἡ ἄνανδρος αὕτη σκληρότης σᾶς ἐμπνέει κατ' αὐτοῦ ἐκδίκησιν· θέλετε νὰ τὸν πνίξητε εἰς τὰς χεῖράς σας, νὰ κατασυντρίψητε τὴν κεφαλήν του ὑπὸ τοὺς πόδας σας. Ὁ ἡττηθεὶς ἀλέκτωρ, ὅλως αἱμοσταγής, ἄπτερος, κλονιζόμενος, ἀποπειρᾶται εἰσέτι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπίθεσίν τινα, δίδει κτύπημά τι διὰ τοῦ ῥάμφους καὶ φεύγει, φεύγων δὲ κρύπτεται ἐπὶ τῶν κιγκλίδων τοῦ περιφράγματος ζητῶν σωτηρίαν.

Οἱ στοιχηματίζοντες ἐξάπτονται καὶ ὠρύονται ἔτι σφοδρότερον. Δὲν δύνανται πλέον νὰ στοιχηματίσωσιν ἐπὶ τῆς πάλης, στοιχηματίζουσιν ὅμως ἐπὶ τῆς ἀγωνίας.—«Cinco duros à que non tira tres veces! Tres duros à que no tira cinco! Quatro duros à que no tira dos! — Va! —Va!» (Πέντε σκοῦδα ὅτι τὸ θῦμα δὲν θὰ ἀποπειραθῇ πλέον τρεῖς ἐφόδους! — Τρία σκοῦδα ὅτι δὲν θὰ ἐπιχειρήσῃ πλέον πέντε! — Τέσσαρα σκοῦδα ὅτι δὲν θὰ ἐπιχειρήσῃ πλέον δύο!—Πάει! —Πάει!).

Κατ'αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἤκουσα λέξιν, ἥτις μοὶ προὐξένησε φρικίασιν· «Es ciego!» (εἶνε τυφλός!).

Προσήγγισα εἰς τὸ περίφραγμα, παρετήρησα τὸν ἡττηθέντα καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπον μετὰ φρίκης. Δὲν εἶχε πλέον οὔτε δέρμα, οὔτε ὀφθαλμούς! Ὁ λαιμός του ἔμεινεν ὀστοῦν μόνον αἱμοστάζον, ἡ κεφαλή του μετεβλήθη εἰς κρανίον γυμνὸν, αἱ πτέρυγές του, ἐλαττωθεῖσαι εἰς τρία ἢ τέσσαρα πτερὰ, ἐσύροντο ὡς δύο ῥάκη. Ἐφαίνετο ἀδύνατον νὰ ἐμπορέσῃ ἀκόμη νὰ ζήσῃ καὶ νὰ περιπατήσῃ, δὲν εἶχε πλέον μορφὴν ἀλέκτορος. Καὶ ὅμως τὸ λείψανον τοῦτο, τὸ τέρας αὐτὸ, ὁ ἀηδὴς οὗτος αἱματόεις σκελετὸς ἠμύνετο ἀκόμη, ἠγωνίζετο ἐν τῷ σκότει, κινῶν τὰς δύο γυμνὰς πτέρυγάς του ὡς δύο ἀκρωτηριασθέντα μέλη, μηκύνων τὸν κατεσκληκότα λαιμόν του, τινάσσον τὸ κρανίον του εἰς τὸν ἀέρα, πλανώμενος τῇδε κἀκεῖσε, ὡς τὰ νεογέννητα κυνάρια. Ἡ θέα του ἐνέπνεεν ἀηδίαν ἅμα καὶ φρίκην. Ἡμιέκλειον τοὺς ὀφθαλμούς μου, ὅπως συγκεχυμένως μόνον τὸν βλέπω. Ὁ δήμιος ὅμως ἐξηκολούθει νὰ κεντᾷ τὰς πληγὰς, νὰ σκάπτῃ τὰ διάκενα κοιλώματα τῶν ὀφθαλμῶν, νὰ ἐμπήγῃ τὸ ὀξὺ ῥάμφος του ἐντὸς τοῦ γυμνοῦ κρανίου! Δὲν ἐμάχετο πλέον, ἀλλ' ἐρρυκάνιζε τὸν ἀντίπαλόν του. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἐπεθύμει νὰ τὸν κατατάμῃ εἰς τεμάχια χωρὶς νὰ τὸν φονεύσῃ. Ἐνίοτε μὲν ὁσάκις τὸ θῦμα ἔμενε πρὸς στιγμὴν ἀκίνητον, προσέκλινεν ἵνα παρατηρήσῃ αὐτὸ μὲ προσοχὴν ἀνατόμου. Ἄλλοτε δὲ ἀπεμακρύνετο καὶ ἐθεώρει ὑψηλόθεν δεικνύων τὴν ἀδιαφορίαν νεκροθάπτου. Ὕστερον ἐπανήρχετο, ἀκόρεστος ὡς ἔχιδνα, ἵνα πλήξῃ, σχίσῃ, ῥοφήσῃ λυσσωδέστερον ἢ τὴν πρώτην φοράν. Τέλος ὁ ψυχορραγῶν, σταματήσας αἴφνης, ἀφῆκε νὰ πέσῃ ἡ κεφαλή του ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, οἱονεὶ ὑπὸ ὕπνου καταληφθεὶς, ὁ δὲ δήμιος ἐστάθη παρατηρῶν αὐτὸν ἀσκαρδαμυκτί.

Τότε αἱ φωναὶ ἐδιπλασιάσθησαν. Δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ στοιχηματίσωσιν ἐπὶ τῶν σπαραγμῶν τῆς ἀγωνίας, ἀλλ' ἐστοιχημάτιζον ἐπὶ τῶν συμπτωμάτων τοῦ θανάτου·—«Cinco duros à que no levanta mas la cabeza! — Dos duros à que la levanta! Tres duros à que la levanta dos veces! Va! — Va! (Πέντε σκοῦδα ὅτι δὲν θὰ σηκώσῃ πλέον τὴν κεφαλήν! Δύο σκοῦδα, ὅτι θὰ τὴν σηκώσῃ! Τρία σκοῦδα ὅτι θὰ τὴν σηκώσῃ δίς! Πάει!—Πάει!)

Ὁ ἑτοιμοθάνατος ἀλέκτωρ ὕψωσεν ἡσύχως τὴν κεφαλήν! Ἀλλ' ὁ ἐπιτηρῶν δήμιος διηύθυνε ταχὺς κατ' αὐτοῦ θύελλαν κτυπημάτων. Αἱ κραυγαὶ ἐξερράγησαν αὖθις. Τὸ θῦμα ἔκαμεν εἰσέτι ἐλαφρὰν κίνησιν, ἥτις νέαν προὐκάλεσε χάλαζαν ἐπιθέσεων! Ἐξέβαλεν αἷμα ἐκ τοῦ ῥάμφους, ἐταλαντεύθη ὀλίγον καὶ ἔπεσεν! Ὁ δὲ νικητὴς, ὥς τις ἄνανδρος, ἤρξατο ᾄδων. Τότε ἦλθεν ὑπηρέτης, ὅστις τοὺς ἀπέσυρεν ἀμφοτέρους.

Ἅπαντες οἱ θεαταὶ ἠγέρθησαν, παταγώδης δὲ διάλογος συνήφθη. Οἱ μὲν νικηταὶ σκώπτοντες, οἱ δὲ ἡττηθέντες βλασφημοῦντες, ἐσχολίαζον ἀμφότεροι τὰς ἀρετὰς τῶν ἀλεκτρυόνων καὶ τὰ ἐπεισόδια τῆς πάλης. Οἱ μὲν ἔλεγον· «Buena pelea! buenos gallos!», οἱ δὲ «Gallos malos! No valen nada!» κτλ.

— «Scutarse, caballeros!» (Καθίσατε, κύριοι), ἐφώνησεν ὁ πρόεδρος. Οἱ πάντες ἐκάθισαν, νέα δὲ ἤρξατο μάχη.

Ἔρριψα βλέμμα ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης καὶ ἐξῆλθον. Ἴσως διστάσῃ τις νὰ τὸ πιστεύσῃ, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι τὸ θέαμα τοῦτο μοὶ ἔκαμε περισσοτέραν φρίκην ἢ ἡ πρώτη ταυρομαχία. Δὲν εἶχον ἰδέαν τηλικαύτης ἀγριότητος. Δὲν ἐπίστευον, πρὶν ἢ ἤθελον βεβαιωθῇ διὰ τῶν ὀμμάτων μου, ὅτι ζῶόν τι, ἀφοῦ ἤθελε περιαγάγει ἕτερον εἰς πλήρη ἀδυναμίαν, θὰ ἠδύνατο νὰ βασανίσῃ, σπαράξῃ καὶ καταξεσχίσῃ αὐτὸ διὰ τοιούτου τρόπου, κορεννύον ἐπ' αὐτοῦ τὴν λύσσαν τοῦ μίσους καὶ τὸν πόθον τῆς ἐκδικήσεως. Δὲν ἐπίστευον ὅτι ἡ μανία ζώου ἠδύνατο νὰ φθάσῃ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ παρουσιάσῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀνθρωπίνης κακίας τῆς μᾶλλον ἀδυσωπήτου. Καὶ σήμερον ἀκόμη, εἰ καὶ πολὺς παρῆλθεν ἔκτοτε χρόνος, ὁσάκις ἐνθυμηθῶ τὸ θέαμα τοῦτο, ἀποστρέφω ἀκουσίως τὸ πρόσωπον, ὅπως ἀποφύγω, οὕτως εἰπεῖν, τὴν θέαν τοῦ ψυχορραγοῦντος ἀλέκτορος, οὐδέποτε δὲ μοὶ συμβαίνει νὰ θέσω τὴν χεῖρα ἐπὶ περιφράγματος χωρὶς νὰ χαμηλώσω τοὺς ὀφθαλμούς, ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι μέλλω νὰ ἴδω τὸ ἔδαφος κεκαλυμμένον ὑπὸ πτερῶν καὶ αἵματος. Ἐὰν μεταβῆτε εἰς τὴν Ἱσπανίαν, ἀκολουθήσατε τὴν συμβουλήν μου: εὐχαριστηθῆτε μὲ μόνας τὰς ταυρομαχίας.

[Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ].

Σημειώσεις

ΠΕΡΙ ΤΙΝΩΝ ΑΠΟΛΥΜΑΝΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Ἡ διάδοσις ὅσον ἔνεστι προχειροτέρων καὶ ἀσφαλεστέρων ἀπολυμαντικῶν μέσων ἀποτελεῖ σήμερον ἀπανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου σπουδαίαν κοινωνικὴν ἀνάγκην. Αἱ περιστάσεις καθ' ἃς δέον νὰ γίνηται χρῆσις τῶν μέσων τούτων εἰσὶ ποικίλαι, καθ' ἑκάστην δ' ἡ ἐπιστήμη μελετᾷ εἰδικῶς τὰς πρὸς τὰ ὑγιεινὰ ταῦτα ζητήματα σχετιζομένας λεπτομερείας.

Ἐκ τῶν ἀρίστων ἐπὶ τοῦ προκειμένου παραγγελμάτων εἰσὶ καὶ τὰ κατωτέρω, ἐξαγόμενα ἔκ τινος ἐκθέσεως ἐπιτροπῆς ὑπὸ τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως διορισθείσης καὶ συγκροτηθείσης ὑπὸ τῶν διαπρεπῶν ἀνδρῶν Liebreich, Schur καὶ Wichelaus. Ἰδοὺ ἐν συνόψει ταῦτα·

Εἰς τὰ μέρη τὰ περιέχοντα διαχωρήματα ἀνθρώπων ἢ ζώων, ἢ λείψανα ὀργανικῶν οὐσιῶν, νὰ γίνηται χρῆσις φανικοῦ ὀξέος ἐν διαλύσει ἢ ὑπὸ μορφὴν κόνεως, θειϊκοῦ σιδήρου ἢ ἑτέρων ἁλάτων.

Οἱ ἐπίδεσμοι, ὁ μοτὸς καὶ ἐν γένει τὰ ῥάκη, ὧν ἐγένετο χρῆσις δι' ἀσθενεῖς, δέον νὰ καίωνται ἢ νὰ θάπτωνται μεθ' ὑπερμαγγανικῆς ποτάσσης.

Εἰς τὰ κλεισμένα μέρη, ὅπου εὑρίσκονται συνηθροισμένα πολλὰ πρόσωπα, νὰ χρίωνται οἱ τοῖχοι διὰ φανικοῦ ὀξέος καὶ ἀσβέστου, καὶ νὰ καθαίρωνται διὰ διαχύσεως ἀτμῶν ὀξικοῦ ὀξέος.

Εἰς τὰς αὐλὰς τῶν νοσοκομείων, τῶν στρατώνων, τῶν ἐκπαιδευτηρίων, εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης, εἰς τὰ νεκροταφεῖα, κατάλληλα ἀπολυμαντικὰ εἶναι τὸ χλωροῦχον τιτάνειον, ἡ ἄσβεστος καὶ ζωηρὰ φυτεία.

Τὸ πόσιμον ὕδωρ (ὅταν θεωρῆται ὕποπτον), δέον νὰ βράζηται καὶ νὰ προστίθενται εἰς αὐτὸ μικραὶ ποσότητες ὑπερμαγγανικῆς ποτάσσης.

Τὰ λιμνάζοντα ὕδατα ἀπολυμαίνονται διὰ τοῦ φανικοῦ ὀξέος, διὰ μίγματος συγκειμένου ἐκ τιτάνου, ἐκ χλωρούχου μαγγανησίου καὶ ἀσφάλτου, ἢ διὰ θειϊκῆς ἀργίλου.

Τὰ μεμολυσμένα πανικὰ πλύνονται δι' ὕδατος ἐν ᾧ κατεμίχθη φανικὸν ὀξύ.

Τὰ ἐνδύματα ἀπολυμαίνονται ἐν θερμότητι 100^0 ἕως 120^0 (ἑκατονταβάθμου), ἐν κοινῷ κλιβάνῳ.

Τὰ ἄτομα, ὅσα ἐμολύνθησαν διὰ συγχρωτίσεως, πλύνονται μετὰ διαλύσεως ὑπερμαγγανικῆς ποτάσσης.

Δέον νὰ παρασκευάζωνται αἱ πρὸς ἀπολύμανσιν χρησιμεύουσαι ὕλαι ὡς ἑξῆς·

Ἡ διάλυσις τῆς ὑπερμαγγανικῆς ποτάσσης παρασκευάζεται κατὰ τὴν ἀναλογίαν 1 πρὸς 100. Ἐπίσης καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ φανικὸν ὀξύ.

Ἡ φανικώδης κόνις ἀπαρτίζεται ἐξ 100 μερῶν οὐσιῶν ἀδιαφόρων (matières inertes), οἷαι γύψος, ἄμμος, ῥινίσματα ξύλου, κόνις ἀνθρακος, καὶ 1 μέρους φανικοῦ ὀξέος. Προτιμοτέρα ὡς ὕλη φαίνεται ὁ ἄνθραξ.

Πρὸς ἐπίχρισιν τῶν τοίχων λαμβάνομεν 100 μέρη ὕδαρᾶς ἀσβέστου καὶ 1 μέρος φανικοῦ ὀξέος.

Ἡ διάλυσις τῆς χλωρούχου τιτάνου γίνεται καὶ αὕτη κατ' ἀναλογίαν 1 πρὸς 100.

Τὰ ἀνωτέρω δύναται εὐκόλως νὰ ἐκτελέσῃ πᾶς τις, ἄλλα μὲν μόνος, ἄλλα δὲ τῇ συνδρομῇ παντὸς φαρμακοποιοῦ. Σημειοῦμεν δ'ὅτι ἡ πεῖρα κατέδειξεν ὡς πρὸς τὰς ἀνωτέρω παρασκευὰς ἀσφαλεσέραν τὴν ἀναλογίαν τοῦ 2:100 ἀντὶ τοῦ 1:100.

**

ΥΔΑΤΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΙΣ

Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, ὅτε μέγας καὶ πάλιν ἐγένετο λόγος περὶ προμηθείας ὕδατος διὰ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, παρέχομεν τὰς ἑξῆς περὶ ὕδατος σημειώσεις.

Ἕκαστον ἄτομον καταναλίσκει κατὰ μέσον ὅρον 2 λίτρας (1 λίτρα ἴση πρὸς 312 δράμια) καθ' ἑκάστην ὕδατος διὰ πόσιν καὶ παρασκευὴν τοῦ φαγητοῦ, 18 δὲ λίτρας διὰ τὰς ἄλλας αὐτοῦ ἀνάγκας. Ὑπολογίζουσι πρὸς τούτοις δι' ἕκαστον ἵππον καθ' ἑκάστην 75 λίτρας, διὰ τὸν καθαρισμὸν ἑκάστης ἁμάξης καθ' ἡμέραν 50 λίτρας, διὰ κατάβρεγμα ἑκάστου τετραγωνικοῦ μέτρου ὁδοῦ ὁδοῦ μίαν λίτραν· ἐν Παρισίοις κατὰ τοὺς μεγάλους καύσωνας τὸ κατάβρεγμα τοῦτο ἐκτελεῖται τρὶς τῆς ἡμέρας. Διὰ δὲ τὸν καθαρισμὸν τῶν ὑπονόμων δαπανῶνται κατὰ κρουνὸν 5000—6000 λίτραι καθ' ἑκάστην.

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν λαμβάνει κατὰ τὰς τελευταίας καταμετρήσεις ἐκ τῆς δεξαμενῆς αὐτῆς 14 ὀκάδας ὕδατος περίπου ἤτοι 5600 δράμια. Ἓν δράμιον ὕδατος σημαίνει κατὰ συνθήκην τὸ ποσὸν τοῦ ὕδατος, τὸ ὁποῖον ῥέον ἐπὶ 24 ὥρας δύναται νὰ πληρώσῃ δεξαμενὴν χωρητικότητος ἑνὸς κυβικοῦ μέτρου, ἤτοι 1 δράμιον ὕδατος παρέχει 780 ὀκάδας ἤτοι 1000 λίτρας ὕδατος εἰς 24 ὥρας· τὰ 5600 δράμια λοιπὸν τῆς δεξαμενῆς ἀντιστοιχοῦσι πρὸς 5,600,000 λίτρας ἀνὰ 24 ὥρας.

Ὑπολογιζομένων εἰς 75000 τῶν κατοίκων τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰς 20 λίτρας κατὰ τ' ἀνωτέρω τοῦ ἀναγκαιοῦντος εἰς ἕκαστον τούτων ὕδατος, ὑπολείπονται διὰ πάσας τὰς λοιπὰς χρείας τῆς πόλεως μόνον 4,000,000 λίτραι ἀνὰ 24 ὥρας.

Ἐννοεῖται ὅτι οἱ ὑπολογισμοὶ οὗτοι ἰσχύουσιν ἂν ἡ ποσότης τῶν 14 ὀκάδων ἦναι ἀκριβής.

Κατωτέρω παραθέτομεν πίνακα τοῦ ἀντιστοιχοῦντος ποσοῦ ὕδατος εἴς τινας πόλεις εἰς ἕκαστον κάτοικον ἀνὰ 24 ὥρας.

Πόλεις	Πληθυσμὸς	Ἀέτραι ἀνὰ ὥρ. ὕδωρ εἰς ἕκαστ. κάτοικον.	Φύσις τοῦ ὕδατος
Ῥώμη	175,000	944	Πηγαῖον
Νέα Ὑόρκη	450,000	410	Ποτάμιον
Καρκασόνη	18,000	400	»
Βεζανσὼν	43,500	246	Πηγαῖον
Διζὼν	29,800	240	»
Μασσαλία	215,200	186	Ποτάμιον
Βορδὼ	140,000	170	Πηγαῖον
Γένουα	140,000	120	»
Γλασκόβη	329,000	100	Αἰμναῖον
Λονδῖνον	2,500,000	95	Ποτάμιον
Παρίσιοι	1,727,000	90	Ποτάμ. καὶ πηγαῖον
Μάντσεστερ	360,000	84	Ποτάμιον
Βρυξέλλαι	263,000	80	»
Ἀθῆναι	75,000	75	Πηγαῖον
Γενεύη	40,000	74	Ποτάμιον
Φιλαδέλφεια	250,000	70	»
Νάντη	110,000	60	Πηγαῖον
Ἐδιμβοῦργον	195,000	55	»
Ἄβρη	62,500	45	»
Μὲτζ	57,700	25	»

Ἐν Παρισίοις ἡ ἀναλογία τῶν 90 λιτρῶν καθ' ἕκαστον κάτοικον ἴσχυε κατὰ τὸ 1877, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν ὅμως τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων θ' ἀντιστοιχῶσι 200 λίτραι καθ' ἕκαστον κάτοικον, ἤτοι θὰ διακλαδῶνται εἰς τὰ ὑδραγωγεῖα τῶν Παρισίων 900 ὀκάδες ὕδατος ἀντὶ τῶν 14 ὀκάδων τῶν εἰσρεουσῶν εἰς τὰς ἡμετέρας δεξαμενάς

Ὑπολογίζουσι συνήθως ὅτι 150 λίτραι ὕδατος ἀντιστοιχοῦσαι εἰς ἕκαστον κάτοικον ἐξαρκοῦσι διὰ πάσας τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως. Οὕτω π. χ. ὑπελόγισαν εἰς 140 λίτρας κατὰ κάτοικον τὸ διοχετευτέον ὕδωρ εἰς Βερολῖνον. Ἀλλ' ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος ἰσχύει διὰ πόλεις πυκνῶς κατῳκημένας, οὐχὶ δὲ βεβαίως διὰ τὰς Ἀθήνας αἵτινες καὶ ἀραιότατα κατοικοῦνται, αἱ δὲ ὁδοὶ αὐτῆς πᾶσαι εἶναι ἄστρωτοι[1].

ΕΝ ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΑ ΤΟΥ ΒΕΤΟΒΕΝ

Μεγάλη συναυλία ἀνηγγέλθη μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐν Βιέννῃ, ἧς ἔμελλε νὰ μετάσχῃ ὁ Βετόβεν δι' αὐτοσχεδιάσματός του. Ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ταύτῃ τὸ πλῆθος συνέρρευσε πυκνότατον ἐν τῷ θεάτρῳ. Ὁ Βετόβεν ἀφικνεῖται, κάθηται παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλον, προανακρούει ἀσημάντους τινὰς φθόγγους, κατάρχεται συμφωνιῶν τινων, διακόπτει αὐτὰς, δοκιμάζει ἄλλας, ἃς ἐπίσης ἐγκαταλείπει, εἶτα δ' ἄφνης, μετὰ δύω ἢ τρία λεπτὰ δοκιμῆς, ἐγείρεται, χαιρετᾷ καὶ ἀπέρχεται. Εὐκόλως κατανοεῖ τις οἵαν ἐντύπωσιν προὐξένησε τῷ συρρεύσαντι κοινῷ ἡ αἰφνιδία καὶ ἀπροσδόκητος τοῦ μουσουργοῦ ἀναχώρησις. Καθ'ὅλην τὴν ἡμέραν περὶ τοῦ σκανδάλου τούτου ἐγίνετο μόνον λόγος. Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον φίλοι τινὲς καὶ θαυμασταὶ τοῦ μεγάλου μελοποιοῦ μεταβαίνουσι πρὸς αὐτόν. Μόλις ἰδὼν αὐτούς·—Ὦ! καλῶς ἤλθατε! ἀνακράζει. Ἦσθε χθὲς εἰς τὴν συναυλίαν; Ναί; Καὶ τί λέγουν αὐτοὶ οἱ ἠλίθιοι; Μ' ἐχαρακτήρισαν ὡς βάναυσον, αἴ; Καὶ μήπως φαντάζονται ὅτι αὐτοσχεδιάζουν ὅπως κατασκευάζουν ὑποδήματα—ὅταν θέλουν; Ἦλθον εἰς τὸ θέατρον προθυμότατος ὅπως αὐτοσχεδιάσω, ἀλλ' ἡ ἔμπνευσις δὲν ἦλθε. Τί θέλετε νὰ ἔκαμνα; Ἓν μόνον καταφύγιον μοὶ ἔμεινε, νὰ λάβω τὸν πῖλόν μου καὶ ν' ἀπέλθω, τοῦτο δὲ καὶ ἔπραξα. Τόσον τὸ χειρότερον δι' αὐτοὺς ἂν μουρμουρίζουν». Οὕτως ὁμιλῶν ὁ μουσουργὸς ἵστατο ὄρθιος παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλόν του, ἐξημμένος, ἐξηρεθισμένος τὰ νεῦρα καὶ μηχανικῶς ἐπιψαύων ἐλαφρῶς καὶ συχνάκις τὸ ὄργανον διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς, ὅτὲ μὲν πλήττων τοῦτο τὸ πλῆκτρον, ὅτὲ δὲ τὸ ἄλλο, ὅτὲ μὲν δι' ἑνὸς μόνου δακτύλου, ὅτὲ δὲ διὰ δύω ἢ διὰ τριῶν. Κατὰ μικρὸν χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ, χωρὶς νὰ διακόψῃ τὴν συνδιάλεξιν... ὅλοι οἱ δάκτυλοι τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τίθενται ὁμοῦ εἰς κίνησιν, οἱ φθόγγοι διαδέχονται ἀλλήλους, ἀόριστος ἀποτελεῖται μελῳδία... εἶτα ἡ φυσιογνωμία του ἀλλοιοῦται, ὁ λόγος του καθίσταται διαλείπων... ὁ τόνος δὲν συμφωνεῖ πλέον πρὸς τὴν φράσιν... μετὰ λεπτά τινα, ὡσεὶ εἰς ἀόρατον ὑπείκων δύναμιν, κάθηται παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλον, ἄρχεται κρούων ὁλόκληρον τὸ ὄργανον, ἀγνοῶν πλέον ἂν ὑπῆρχέ τις ἐκεῖ, μὲ διάπυρον τὸ πρόσωπον κλίνων ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου, ἐν ᾧ ὑπὸ τοὺς δακτύλους του ἀναθρώσκουσιν, ὡς ὁρμητικὰ κύματα, τὰ μέλη, τὰ ἄσματα, οἱ στόνοι, δεικνύων εἰς τοὺς παρεστῶτας τὸ σπάνιον θέαμα μεγάλου ἀνδρὸς καταληφθέντος ἀπροόπτως ὑπὸ τῆς μεγαλοφυΐας του, παλαίοντος μετὰ τῆς ἐμπνεύσεως, ἐν πλήρει κρίσει παραγωγῆς, καὶ ἐξερχομένου ἐκ τῆς ὥρας ταύτης τῆς δημιουργίας ὠχροῦ, ὑποφρίσσοντος, ἐξηντλημένου.

Κυρία Ν*

1. Παρνασσός.

ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

Ὁ Γάρφηλδ εἶνε ὁ τέταρτος τῶν προέδρων, οἵτινες ἀπέθανον ἐν τῷ ὑπερτάτῳ τῆς δημοκρατίας λειτουργήματι. Δύο τῶν προκατόχων του, ὁ στρατηγὸς Τάϋλορ καὶ ὁ Ἑρρίκος Χάρρισον, ἐτελεύτησαν θάνατον φυσικόν· ὁ μὲν 15 μῆνας ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεώς του ἐκ τῶν κακουχιῶν, ἃς ὑπέστη κατὰ τὴν ἐπὶ Τέξας στρατείαν, ὁ δὲ ἕνα μῆνα μετὰ τὴν ἀναγόρευσίν του ἕνεκα τῶν πόνων, οὓς ὑπέστη ἐν τῷ ἐκλογικῷ ἀγῶνι πρὸς τὸν ἀνθυποψήφιον Κλάϋ. Ὁ Λίγκολν ἐτελεύτησε τῇ 14 ἀπριλίου 1865, 40 ἡμέρας μετὰ τὴν δευτέραν ἐκλογήν του, φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ ἠθοποιοῦ Βοὺθ ἐν τῷ θεάτρῳ Οὐασιγκτῶνος. Ἐν τῇ σειρᾷ τῶν προέδρων κατέχει ὁ Γάρφηλδ τὴν εἰκοστὴν θέσιν· ἐκ τούτων δὲ πρόεδροι τῆς δημοκρατίας ἀπεδείχθησαν δὶς ὁ Γεώργιος Οὐάσιγκτων, ὁ Ἰέφερσον (1800-1809), ὁ Μάδισον (1809—1817), ὁ Μονρόε (1817—1825), ὁ Ἰάκσων (1829—1837) ὁ πρῶτος ἐφαρμόσας πρακτικῶς τὸ ἀξίωμα «εἰς τὸν νικητὴν ἀνήκει ἡ λεία», ὁ Ἀβραὰμ Λίγκολν καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς Γράντ. Οἱ πλεῖστοι τῶν προέδρων ἐλήφθησαν ἐκ τῆς τάξεως τῶν δικηγόρων καὶ ἔτυχον ἐλευθερίου ἀγωγῆς ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας των. Ὀλίγοι μόνον ὑπῆρξαν ὡς ὁ Γάρφηλδ αὐτοδίδακτοι, καὶ ἔτεμον ἑαυτοῖς τὴν εἰς τὰ πολιτικὰ ὁδόν· ὁ Ἰρλανδὸς Ἰάκσων, πρῶτον σαγματοποιός, εἶτα γραμματοδιδάσκαλος, χωροφύλαξ κ.λ.· ὁ τοῦ Λίγκολν διάδοχος Ἰόνσων ἦτο κατ' ἀρχὰς πενέστατος καὶ ἀγράμματος, κατόπιν δὲ μετῆλθε τὴν ραπτικὴν τέχνην, ὡς ὁ Μίλλαρδ Φίλμορ (1850—1853), ὁ διαδεξάμενος τὸν στρατηγὸν Τάϋλορ. Εἷς τῶν πολυμαθεστάτων προέδρων καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν πραγμάτων ἐμπειρότατος ἦτο ὁ Κοῖνσης Ἄδαμς (1825—1829), κατ' ἀρχὰς πρεσβευτὴς ἐν Βερολίνῳ, ἐκδοὺς ἀξιόλογον πόνημα περὶ Σιλεσίας, μεθερμηνευθὲν γερμανιστὶ καὶ γαλλιστί. Ὁ τοῦ Κοῖνση πατὴρ, Ἰωάννης Ἄδαμς, ὁ δεύτερος πρόεδρος ἐτελεύτησε τῇ 4 ἰουλίου 1826, καθ' ἣν συνεπληρώθη ἡ πεντηκονταετηρὶς ἀπὸ τῆς προκηρύξεως τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν· κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς δημοκρατίας ἡμέραν ἐτελεύτησεν καὶ ὁ Ἰέφερσον καὶ ὁ Μονρόε. Ἕκαστος πρόεδρος ἀναλαμβάνει τὰ ἡνία τῆς ἀρχῆς τῇ 4 μαρτίου καὶ ἀποχωρεῖ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μετὰ τετραετίαν· δύναται δὲ νὰ ἐκλεχθῇ καὶ δεύτερον. Πρόεδρος καὶ ἀντιπρόεδρος ὀφείλουσι πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ ἄγωσι τὸ πέμπτον καὶ τριακοστὸν ἔτος· ἀπολαμβάνουσι δὲ κατ' ἔτος ὁ μὲν 25,000, ὁ δὲ 8,000 δολλαρίων.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Τί παράξενο πρᾶγμα! ἔλεγεν ἡ κυρία Ρ*, ἀφοῦ τώρα, τόσα χρόνια, ἐφευρέθη ἡ πυρῖτις, νὰ παρισταίνουν ἀκόμη τὸν Ἔρωτα μὲ τόξον καὶ βέλη. Τί ἀναχρονισμός!

— Αὐτὸ συμβαίνει, κυρία, ἀπήντησέ τις, διὰ νὰ μὴ γίνεται κρότος ὅταν ἐκτελῇ τὰ ἔργα του, καὶ πέρνει εἴδησι ὁ κόσμος.

*
* *

Ζωηρὰ φιλονεικία μεταξὺ τῆς μικρᾶς Ἑλένης καὶ τοῦ ὁμηλικός της Νίκου περὶ τῶν προτερημάτων τῶν μητέρων των.

— Εἰμπορεῖ ὅμως ἐμένα ἡ μαμά μου νὰ κάμῃ ἕνα πρᾶγμα ποῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ ἡ δική σου, . . . λέγει ἡ Ἑλένη.

— Μπᾶ, καὶ τί πρᾶγμα;

— Ἠμπορεῖ νὰ βγάλῃ ὅλα της τὰ δόντια μὲ μιᾶς, νά!

Καὶ ἡ Ἑλένη θριαμβεύουσα προσηλόνει τοὺς μεγάλους της ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ ἀποστομωθέντος ἀντιπάλου της.

*
* *

Ὁ μικρὸς Ἀλέκος πηγαίνει εἰς τὸ σχολεῖον, ἀλλὰ τοῦτο, φαίνεται, τὸν στενοχωρεῖ τρομερά.

Προχθὲς τὸν ἐρωτοῦσι·

— Ἀλέκο, πῶς πηγαίνει τὸ σχολεῖον; Ἔμαθες νὰ διαβάζῃς, αἴ;

Ὁ Ἀλέκος κινεῖ τὴν κεφαλὴν διστακτικῶς.

— Ἀμὰ νὰ γράφῃς;

Ὁ Ἀλέκος σιωπᾷ.

— Μὰ τί κάνεις λοιπὸν ἐκεῖ ποῦ πηγαίνεις;

— Ἐγώ! νά, περιμένω νὰ σκολάσουμε.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Τὰ ἔθνη τὰ συγκροτούμενα ὑπὸ ἀνελευθέρων καὶ διεφθαρμένων πολιτῶν δὲν ἀπελευθεροῦν-

ται μόνον διὰ τῆς ἀλλαγῆς δεσποτῶν καὶ νόμων· ἐνόσῳ δὲ ἐπικρατεῖ ἡ ὀλεθρία πλάνη, ὅτι ἡ ἐλευθερία ἀποκτᾶται διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς κυβερνήσεως, εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι αἱ τοιαῦται μεταβολαὶ θέλουσιν ἀποβῆ ἀνωφελεῖς καὶ ἐφήμεροι, καὶ ὅτι θέλουσιν ἐξαφανισθῆ ὅπως καὶ τὰ πρόσωπα τὰ ἀλληλοδιαδόχως ἀναφαινόμενα εἰς τοὺς μαγικοὺς τῶν παίδων φανούς. Τὰ θεμέλια τῆς ἐλευθερίας ἀνάγκη πᾶσα νὰ στηρίζωνται ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ χαρακτῆρος, ὅστις εἶνε ἡ μόνη βεβαία ἐγγύησις τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς ἐθνικῆς προόδου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Γερμανὸς περιηγητής, ἐπισκεφθεὶς ἐπ' ἐσχάτων τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἐπιστέλλει περὶ τοῦ αὐτόθι ἑλληνισμοῦ πληροφορίας λίαν εὐαρέστους καὶ συναδούσας ἐν πολλοῖς πρὸς τὰς ἐκθέσεις τῶν Ἄγγλων προξένων. «Ἀπαριθμῶν τὰς διαφόρους ἐθνικότητας, λέγει, ἀνέφερα πρώτους τοὺς Τούρκους, διότι *εἶνε* οἱ κύριοι τῆς χώρας, καὶ τελευταίους τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες *ἔστωσαν* κύριοι αὐτῆς θᾶττον ἢ βράδιον. Καίτοι τὸ πρᾶγμα εἶνε ἴσως λυπηρὸν (;) ἐκ τῆς ἀπόψεως τῆς φιλανθρωπίας, οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῆ ὅτι ἐν τῇ περὶ ὑπάρξεως πάλῃ οἱ Ἕλληνες ὑπερτεροῦσι τῶν Τούρκων, οὐχὶ μὲν πολιτικῶς, ἀλλὰ στατιστικῶς καὶ οἰκονομολογικῶς. Ἡ ἐπικράτησις τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου καθ' ὅλην τὴν Μικρὰν Ἀσίαν εἶνε γεγονὸς ἀναμφισβήτητον. Πόλεις, αἵτινες πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἦσαν ἀκραιφνῶς τουρκικαί, κατοικοῦνται νῦν κατὰ τὸ τρίτον ἢ κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ Ἑλλήνων. Ἐπὶ τῆς Χίου, ἔνθα οἱ Τοῦρκοι πρὸ ἑξηκονταετίας ἐξώντωσαν ὅλως τὸν ἑλληνικὸν πληθυσμόν, ζῶσι σήμερον 50,000 Ἕλληνες καὶ μόνον 5,000 Τοῦρκοι. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον εἶχον κατεδαφισθῆ καὶ αἱ Κυδωνίαι, τῆς καταστροφῆς δὲ συμμετέσχον πρωτίστως οἱ Τοῦρκοι τοῦ Ἀγιασμάτ. Ἀλλὰ σήμερον ἐν Κυδωνίαις ζῶσι 35,000 Ἕλληνες, τὸ δὲ Ἀγιασμάτ, κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ Χούμαν, τοῦ περιφήμου ἐρευνητοῦ τῆς Περγάμου, εἶνε πενιχρὸν χωρίον περιέχον 20 ἐλεεινὰς καλύβας καὶ τουρκικὸν κοιμητήριον ἔχον ἕκτασιν ἡμισείας ὥρας. Ἀναφέρω τὰ ὀλίγα ταῦτα παραδείγματα ἐκ πολλῶν, ὅ,τι δὲ συμβαίνει νῦν εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τὰ παράλια, θὰ συμβῇ προσεχῶς καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα. Ἤδη ἀπαντῶνται πανταχοῦ διεσπαρμένοι Ἕλληνες σκαπανεῖς. Ὡς ὑποδηματοποιοὶ καὶ μυλωθροὶ οἱ Ἕλληνες εἰσέδυσαν ἄχρι τῶν ἀφανεστάτων ὀρεινῶν φωλεῶν, τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο ἐπάγγελμα ἀποβαίνει ἰδίως ἐπικερδέστατον ἐν μέσῳ τῶν νωθρῶν καὶ εὐπίστων Τούρκων. Τὸ ἄροτρον, τὸ σχολεῖον καὶ ἡ νυμφικὴ κλίνη εἶνε τὰ μέσα τῆς ἀπαύστου καὶ ἀκατασχέτου τῶν Ἑλλήνων ἀναπτύξεως. Εἶνε ἐπιμελεῖς γεωργοί, συντηροῦσι κρείττονα ἢ οἱ Τοῦρκοι σχολεῖα, εἶνε δὲ πλουτοκρατέστεροι ἐκείνων. Ἑλληνικὴ οἰκογένεια περιέχουσα 6—8 παιδία εἶνέ τι σύνηθες. Ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ἀρκοῦνται εἰς δύο ἢ τρία. Ἡ κυβέρνησις προσβλέπει τὰ συμβαίνοντα ἀπαθῶς. «Μπακαλοῦμ, κισμὲτ» εἶνε τὸ σύνθημά της. Καὶ ὅμως θὰ ἦτον ἴσως δυνατὸν νὰ τεθῶσιν ὅρια εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου. Ἤδη ἤρξατο ἡ ἀνίδρυσις τελειοτέρων τουρκικῶν σχολείων, ἐὰν δ' ἡ Πύλη ἀποφασίσῃ νὰ μεταβάλῃ τὸν στρατιωτικὸν νόμον καὶ νὰ ὑποβάλῃ εἰς στρατολογίαν καὶ τοὺς Ἕλληνας, ἐλαττοῦσα τὴν θητείαν εἰς τὸ ἥμισυ, αἱ συνέπειαι ἔσονται σωτηριώδεις».

Ὁ γνωστὸς Βιενναῖος μουσουργὸς Ἰωάννης Στράους ἐώρτασεν ἐπ' ἐσχάτων περίεργον πεντηκονταετηρίδα—τὴν πεντηκονταετηρίδα τοῦ πρώτου αὐτοῦ στροβίλου, ὃν συνέθεσεν εἰς ἡλικίαν ἐξ ἐτῶν, τὸν Αὔγουστον τοῦ 1831. Κατὰ τὰ πεντήκοντα ταῦτα ἔτη ὁ Στράους ἔγραψε 398 χοροὺς παντὸς εἴδους, ἔτι δὲ ἱκανὰ ἐλαφρὰ μελοδράματα.

Ἰδιότροπος Ἀμερικανός, ἐραστὴς τῶν δυσχερῶν εἰς τὰ ὄρη ἀναβάσεων, ἀπεπειράθη πολλάκις ν' ἀνέλθῃ εἰς τὴν ὑψίστην ἀκρώρειαν τοῦ Λευκοῦ Ὄρους τῶν Ἄλπεων, ἀλλ' ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας του δὲν ἐπέτρεψε τοῦτο. Ἀποθνήσκων ἐπέβαλε τοῖς κληρονόμοις του, ἐπὶ ποινῇ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας, νὰ φέρωσι τὸν νεκρὸν αὐτοῦ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. Ὡς λέγεται δὲ καὶ ὡς εὐκόλως ἐννοεῖται, οἱ κληρονόμοι καταγίνονται νὰ πραγματώσωσι τὴν θέλησιν ταύτην τοῦ ἀποθανόντος. Ἰδοὺ καὶ ἔρως ἐπέκεινα τοῦ τάφου ἐπιζῶν.

Ἐκ τῆς νήσου Κύπρου ἀπεστάλησαν τῇ 8 τ. μ. μέλισσαι 15,000 τὸν ἀριθμὸν εἰς Λονδῖνον, προωρισμέναι διὰ τὸν Καναδᾶν. Ἐν Λονδίνῳ ἐπέτρεψαν εἰς τὰς μελίσσας μικρὰν ἐκδρομήν, μετὰ τὴν ὁποίαν εἰσήχθησαν ἐκ νέου εἰς τὰ κιβώτια καὶ ἐπεβιβάσθησαν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου «Σαρδηνία» ἀναχωροῦντος εἰς Ὀντάριο. Εἶνε δὲ ἐντεθειμένα τὰ ζῶα εἰς μικρὰ κιβώτια, φέροντα ἐσωτερικῶς ἐπὶ μέρει ἔλασμα λευκοσιδήρου καὶ ἱκανὴν προμήθειαν ξύλου καὶ ὕδατος. Ὁμοία ἀποστολὴ ἐγένετο τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς Καναδᾶν, οἱ δὲ μικροὶ ξένοι ἐνεκλιματίσθησαν ἐν βραχεῖ χρόνῳ.

Κατὰ πρόσφατον σύγγραμμα, ἡ γῆ κατοικεῖται ὑπὸ 1,455,923,000 ψυχῶν. Ἐξ αὐτῶν 315,929,000 κατοικοῦσι τὴν Εὐρώπην, 834,707,000 τὴν Ἀσίαν, 205,679,000 τὴν Ἀφρικήν, 95,405,000 τὴν Ἀμερικὴν καὶ 4,431,000 τὴν Αὐστραλίαν. Ἐκ τῶν κρατῶν τὸ πολυανθρωπότατον εἶνε ἡ Σινική, ἀριθμοῦσα 434,900,000 κατοίκους. Αἱ ἀγγλικαὶ κτήσεις ἐν Ἰνδικῇ ἔχουσι πληθυσμὸν ἐκ 240,000,000 ψυχῶν, 87,000,000 κατοικοῦσι τὴν Ῥωσσίαν, 50 δ' ἑκατομμύρια τὰς Ἡν. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς.

Ε. Ἀναγνώστης.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»